

Rozšířená rodina

dle vlastní volby

Petr Jasinski

Motto: Nemusí to být jen krev, co nás spojuje.

Děkuji, že čtete tuto knihu.

Děkuji, že se zajímáte o to, co se v naší společnosti děje.

Děkuji, že vám záleží na tom, aby se nám tady žilo lépe.

*Děkuji Vratislavu Hláskovi, který mě k napsání této knihy inspiroval
a celou dobu její vznik všemožně podporoval.*

Děkuji Kristýně Sataryové, která ji obohatila o krásné ilustrace.

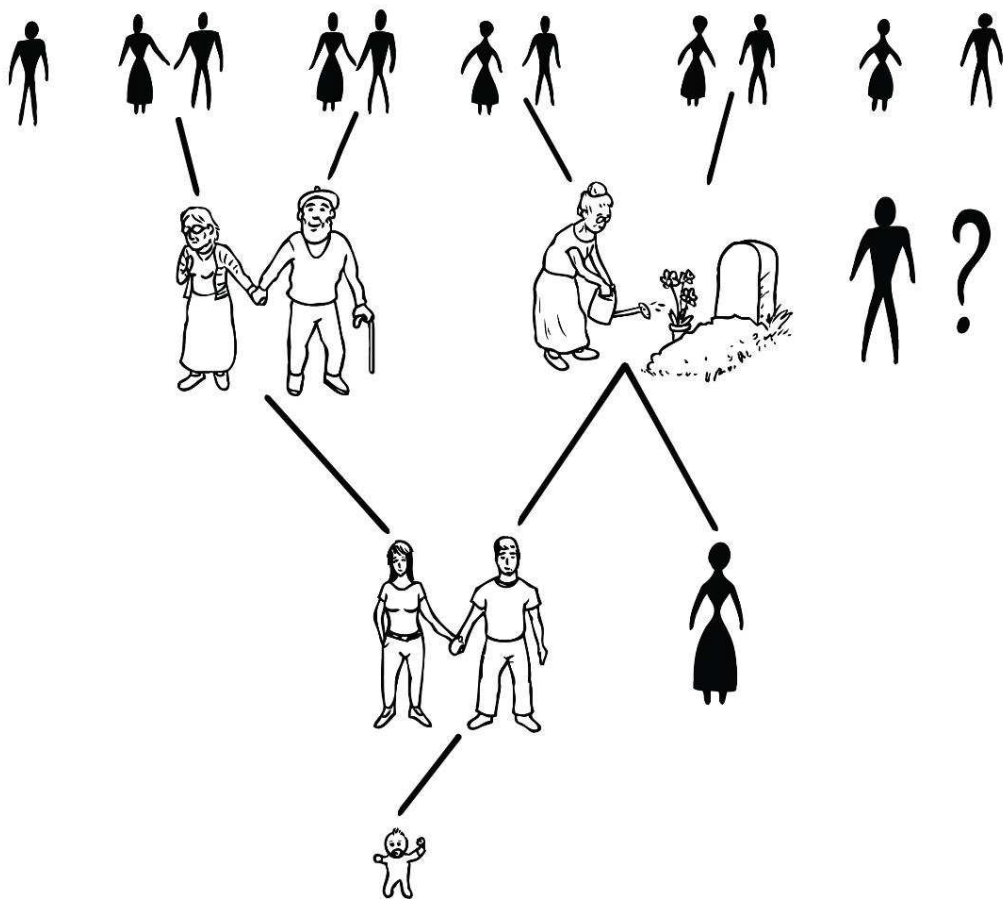
Děkuji Nadaci táta a máma, která vydání knihy financovala.

Vřelé díky.

Petr Jasinski

OBSAH KNIHY:

KAPITOLA 1: Jak velká je tvoje rodina?	7
KAPITOLA 2: Proč je to problém?	11
KAPITOLA 3: Jak to bylo historicky a proč se to změnilo?	25
KAPITOLA 4: Co s tím můžeme udělat?	41
KAPITOLA 5: Co je Rozšířená rodina?	51
KAPITOLA 6: Příklady Rozšířených rodin a v čem jim to pomáhá	67
KAPITOLA 7: Jak začít?	77
KAPITOLA 8: Možné potíže a jak je řešit	87
KAPITOLA 9: Další informace a pomoc	97

KAPITOLA 1: Jak velká je tvoje rodina?

Když jsem byl dítě, měl jsem ve svém životě spoustu různých lidí.

Mámu, tátu a bráchu, ale taky babičku a dědu jsem měl přímo u sebe doma.

Druhou babičku a dědu, spolu se strejdou, tetou a jejich dvěma dětmi, jsem měl celkem blízko. Navštěvovali jsme se často, mnohdy na celý víkend, a také jsem tam trávil část každých prázdnin.

Další dva biologické strejdy a tety, plus všechny jejich děti, jsem měl už trochu dál, jednoho dokonce na Slovensku.

Ovšem měl jsem také sousedské „strejdy“ a „tety“, v domech napravo a nalevo od toho našeho. A k tomu spoustu jejich dětí a vnoučat, se kterými jsem sice nebyl v žádném formálním svazku, ale jako dítěti mi to bylo úplně jedno.

Všichni tito lidé se různou měrou podíleli na mém dětství. Na tom jak a kde jsem trávil čas, na tom co jsem mohl kde odkoukat a naučit se. Každý den jsem byl v kontaktu s několika různými generacemi, s příslušníky

několika zcela rozdílných rodin. Běžně jsem navštěvoval několik různých domácností, viděl a slyšel mnoho různých profesí.

Většina dětí narozených dnes, má doma jen mámu a tátu.

Všechny prarodiče mají mnohdy velmi daleko. Pokud se s nimi vůbec vídají pravidelně, nebývá to moc často. A sourozence mají, jen když mají to štěstí. Průměrná porodnost v ČR je totiž jen 1,4 dítěte na pár. A roky klesá.

Ve městech jsou ke všemu i vztahy se sousedy obvykle zcela anonymní. Sice se s některými z nich zdravíme, ale na návštěvě jsme u nich nejspíše nikdy nebyli.

Trochu to těm současným dětem zachraňují kamarádi z pískoviště či dvorku. Typické dvorky však často nahradila parkoviště a na pískoviště už děti pouštíme jen pod vlastním dozorem, což tedy nebývá často, protože na to nemáme čas.

A pak je tu školka a škola. Tam mají děti interakce dostatek, ovšem stýkají se především se svými vrstevníky. To je důležité a přínosné, ale nenaučí je to vytvářet si širší sociální vazby. Zejména v tradičním uspořádání školních

tříd, sestavených jen z dětí stejného věku. Všichni se učí totéž najednou, což jim nedává příležitost učit se nové věci navzájem. Pochytit v tomto modelu něco od starších dětí a naopak předávat své vlastní dovednosti těm mladším nelze.

KAPITOLA 2: Proč je to problém?

Samotní rodiče nemají na děti čas.

Jelikož jsou rodiny dnes převážně malé a na veškerou výchovu jsou často jen dva lidé, někdy ani to ne, moderní rodiče nutně řeší priority. Jejich děti pravděpodobně mají udělané všechny úkoly, včas umyté zuby, nachystané svačiny, možná i uklizeno v pokojíku. To ovšem neznamená, že jsou naplněny všechny jejich potřeby.

Zvládání všech nutných částí výchovy rozhodně není vším, co dítě ke svému zdravému vývoji potřebuje. Dítě potřebuje hlavně lásku a přílišným soustředěním se na praktické aspekty života jej vlastně připravujeme o dětství jako takové.

Všechny děti nutně potřebují naši pozornost.

Projevy lásky, společné prožívání zážitků a her, podněty k vlastnímu objevování světa a čas se této činnosti svým vlastním tempem věnovat jsou pro jejich zdravý a šťastný vývoj naprosto klíčové.

Fakt, že na toto rodiče se zaměstnáním a domácností na krku nemají čas, je naprosto pochopitelný. Ale vliv tohoto faktu na vývoj dítěte, a na jeho následné vztahy s vlastními rodiči, je mnohdy zničující. Redukce dětství na plnění nutných povinností a následně na pokyn "zabav se sám", vede k celé řadě negativních důsledků.

V tom lepším případě vám doma vyroste zakřiknutý introvert, který sedí pořád v knížkách. Častěji to ale místo knížek budou počítačové hry, televize či sociální sítě. Nečekejte, že se děti samy naučí používat stavebnice, malovat či hrát na hudební nástroj. Pro cokoliv složitějšího potřebují něčí podporu a probudit nadšení začít. Ideálně potřebují vidět někoho, kdo dělá totéž, nebo se to také učí, a inspirovat se jím. Když takové podněty nedostávají, logicky skončí u pasivní zábavy, což zabije jejich kreativitu a tvůrčí potenciál na celý zbytek života.

Po delším období pasivity (stačí pár let) již nemají o nové věci vůbec zájem. Vše jim připadá příliš složité a náročné. Logickým důsledkem pak je, že tyto děti jsou v životě velmi nepraktické. Neumí zatlouct hřebík, neumí si uvařit vlastní jídlo a podobně. Dosaďte si libovolně jiné příklady.

Opravdové problémy je ovšem potkají s příchodem puberty. Rodiče začnou očekávat, že jejich děti budou zvládat to, co zvládali oni sami v jejich věku.

To ovšem nepřichází a rodiče obvykle začnou na své potomky vyvíjet stoupající tlak. Mladý člověk v pubertě má ovšem co dělat sám se sebou. Tlak ze strany rodičů obě strany ještě více odcizí.

Mnohdy to přináší pocity nedostatečnosti, nelásky či dokonce nenávisti, které mladého člověka z jeho vlastní rodiny doslova "vyženou". Někdy jen do virtuálních počítačových či fantasy světů, jindy také fyzicky do nějaké party podobně postižených, kde bývá vystaven alkoholu, cigaretám a dalším drogám "úniku".

To samozřejmě nechceme. Snažíme se nabídnout svým dětem to nejlepší, jenže často máme o tom, co je pro ně vlastně nejlepší, dosti mylné představy. S tím vám tato knížka může pomoci.

Ještě jeden bod k zamyšlení. Považujeme za samozřejmé, že milujeme své děti. Vaši rodiče pravděpodobně milují nebo milovali vás. Milujete své rodiče? Pokud ne, je dost možné, že se někde ve vaší výchově stala chyba. Zřejmě vám vaši rodiče nebyli zrovna takovou oporou, jakou byste potřebovali. Možná byli mnohem přísnější, než bylo opravdu nutné. Pravděpodobně si s vámi nevybudovali tak důvěrný vztah, jaký byste chtěli.

Budou vaše děti ve vašem věku milovat vás? Co myslíte?

Škola na vzdělávání rozhodně nestačí.

Rodiče se velmi často domnívají, že jejich úlohou v životě dětí je "jen" jejich hmotné zabezpečení a základní výchova, přičemž o vzdělání se postará škola. Nic nemůže být dále od pravdy.

Školský systém je sice dobrý v poskytování širokého spektra informací, které dětem chceme do dospělosti dát, ovšem získávání informací je jen zlomkem skutečného procesu učení. Škola samotná, v rozporu s všeobecně rozšířenou představou, nepřipraví děti pro život. A navíc v tomto kontextu začíná příliš pozdě.

Aby dítě, které jde do první třídy základní školy, mělo z organizovaného vzdělávání užitek, musí mít chuť se nové věci učit. Musí už mít v sobě probuzenou zvědavost. Již dávno mělo mnohokrát zažít, že když se něčemu novému věnuje, tak to časem pochopí a jeho život se tím stane zajímavějším, pestřejším a lepším. Pokud dítě tuto zkušenost postrádá, bude pro něj škola stresující, náročná a otravná. Bude ji sabotovat, což se pochopitelně odrazí na jeho prospěchu.

Zvědavost je zcela přirozená věc. Děti se již od narození neustále zajímají o vše, co se kolem nich děje. Stačí jen mít trpělivost a čas. Ukazovat jim věci,

vysvětlovat je a nechat je samotné vyzkoušet vše, co je zrovna zajímavé. A pochopitelně postarat se, aby to pro ně bylo zároveň i bezpečné.

Děti mnohem více motivuje poznávání věcí spolu s rodiči, s jinými dospělými a také s dalšími dětmi, než jakékoliv nucené učení se na známky.

Rodí se příliš málo dětí – vlastně pomalu vymíráme.

Přestože celosvětová populace zatím ještě roste, v celém tzv. rozvinutém světě jsme svědky opačného trendu.

Porodnost napříč Evropou je dokonce dlouhodobě pod hladinou populační obnovy. To znamená, že se rodí méně dětí, než kolik umírá starých lidí. Českou republiku nevyjímaje. V naší zemi je současná porodnost 1,4 dítěte na pár a začíná se mluvit o riziku populační imploze. (Oficiální údaje ČSÚ za rok 2013, zdroje na konci knihy.)

Laikovi se může zdát, že se vlastně nic neděje. Jde ovšem pouze o iluzi způsobenou tím, že demografické změny mají ohromnou setrvačnost. V tom ovšem tkví jejich největší nebezpečí. Vážné negativní důsledky se začnou projevovat až s dvacetiletým zpožděním, ve chvíli kdy slabší ročníky

začnou přicházet (a chybět) na trhu práce. Na nějakou chvíli to v pracovní oblasti pokryje technický pokrok, ovšem negativní sociální vlivy nezastaví.

Opravdový průšvih nastane, když se tento efekt začne duplikovat.

Tedy až to málo dětí narozených dnes začne mít své vlastní děti. Pokud průměrná porodnost zůstane na úrovni 1,4 dítěte na pár, nebo se ještě sníží, dojde k redukci původního obyvatelstva na polovinu již za tři generace. Pokud nevěříte, spočítejte si to. Naštěstí se zdá, že se klesající trend alespoň na chvíli zastavil a poslední údaje za rok 2014 hlásí dokonce velmi mírný nárůst.

Nízkou porodnost dále zhoršuje posouvání věku, ve kterém děti máme.

Průměrný věk prvorodiček činil v roce 1989 jen 22,5 roku, ovšem v roce 2013 už to bylo 28,1. Pro muže žádná oficiální statistika neexistuje, ale logicky to bude ještě více. Když se v tomto kontextu podíváme zpět na pravděpodobnosti z předchozího odstavce, tak nám dojde, že sice máme 34% pravděpodobnost narození vlastního pravnoučete, ale to vůbec neznamená, že se toho osobně dožijeme.

Pokud jste dnes single muž ve věku 35 let, je dost možné, že si do osmdesáti budete muset počkat i na své první vnouče. Jestliže s ním budete chtít prožít

alespoň kus jeho dětství, znamená to být aktivní a zdravý minimálně do devadesáti. Jak vysoké si na to dáváte šance? Chlapi, to abychom začali cvičit a jíst zdravě. Už včera bylo pozdě.

U žen má toto odkládání pochopitelně i biologické důsledky.

Přibývá žen, které v okamžiku, kdy už děti konečně chtějí, zjišťují, že už to nejde. Přibývá asistovaných reprodukcí a mnohé z žen, které dříve snily o několika dětech, jsou nakonec rády za to první a jediné.

V důsledku kombinace těchto dvou faktorů bude stále stoupat poměr starých lidí vůči těm pracujícím, což logicky bude mít dalekosáhlé ekonomické a sociální důsledky. Zjednodušeně řečeno, bude málo lidí na práci a polovina z nich ještě bude pracovat v oblasti péče o seniory.

Když se naposledy v ČR zvyšoval věk odchodu do důchodu, bylo mezi mladými lidmi v oblibě říkat, že "my se stejně žádného důchodu nedožijeme". Realitou je, že toto prohlášení se pro většinu mladých lidí opravdu naplní. Nebude to ovšem zvláště nějaké "zlé" vlády, ale neodbytný důsledek toho, že na jejich důchod nebude mít kdo pracovat, protože si „nevyrobili“ další generaci.

Nemysleme si, že nás spasí imigrace.

Ano, celosvětová populace zatím ještě stoupá. Současná mírná imigrace do Evropy a USA zatím pokrývá současné mírné klesání počtu původních obyvatel. Nicméně zatímco mírná imigrace se dokáže integrovat, ve větším měřítku to nebude fungovat.

Celosvětově populace stoupá již jen v Africe. Dokonce i Asie, včetně Číny a Indie, už má svou populaci pod kontrolou. (Viz zdroje na konci knihy.)

Větší příliv chudých a nepřilíš vzdělaných lidí z Afriky nemůže pracovnímu trhu v Evropě reálně pomoci. Spíše ještě více zatíží sociální systém a pravděpodobně zvýší kriminalitu.

Dětem velmi chybí kontakt s různými generacemi.

Z novin často zaznívají pojmy jako "krize výchovy" či dokonce "krize rodiny". Píše se, že mladí lidé dnes nemají respekt k dospělým, že jim chybí slušnost a zdvořilost. Všechny tyto články ovšem pláčou "na špatném hrobě". Zejména pokud jejich pisatelé hledají vinu všude jinde, jen ne u sebe.

Výborným příkladem, proč tomu tak je, je "**úcta ke stáří**". Ta je další z věcí, která dnes mladým dle mnoha článků zcela chybí.

Nezpochybňuji fakt, že chybí. Nicméně se ptám: **Odkud se měla vzít?**

Když jsem já byl dítě na vesnici, žili jsme s babičkou a dědou, kteří byli úžasní, moudří a měli oba ten největší pozitivní vliv na můj život. To ale není všechno. Byl jsem také téměř denně v kontaktu s babičkami a dědečky dětí sousedů, nalevo i napravo. I od nich jsem vnímal a vstřebával životní moudrost, nadhled, štědrost a také podporu. Třeba když jsem si odřel koleno slézaje z jejich ovocného stromu.

Já osobně mám velkou úctu ke stáří, protože **v mém životě si "stáří" úctu vysloužilo**. Kde má vzít úctu ke stáří "panelákové dítě", jehož jediná interakce se starými lidmi je v MHD nebo v čekárně u lékaře? Nebude ji mít a nemůže za to. Nemá smysl mu to vyčítat.

Chybí nám ovšem mnohem důležitější věci, než je "úcta".

Chybí nám hlavně pozitivní příklady a rozhled. Když se znovu vrátím ke svému dětství, tak za ještě zásadnější považuji možnost kontaktu se sousedy a sousedkami v produktivním věku. Měl jsem kolem sebe horníka,

automechanika, prodavačku, učitelku, účetní, pokrývače, sadaře, masérku a já nevím koho ještě.

Také jsem viděl, jak se žije v rodinách s jedináčky, jak žijí sourozenci různých pohlaví (sám mám jen bratra), a jak žijí rodiny, v nichž jsou děti tři. Viděl jsem, jak se žije v rodinném domku a jak v bytě. Viděl jsem, jak se žije bez auta a s autem. Viděl jsem, jak se jí v rodině s vlastní zahradou a bez ní (a dostal jsem i ochutnat). Zažil jsem, jak se k dětem chovají temperamentní rodiče a jak flegmatictí. Viděl jsem, jak vypadá bydlení domácího kutila a jak byt "intelektuála". Měl jsem možnost hrát si se psy a kočkami od sousedů, i když mí rodiče nikdy domácí zvířata nechtěli. Sbíral jsem vajíčka přímo z hnízda slepice, krmil jsem mlíčem mladé králíky, drbal za uchem domácí prase sousedů a později se účastnil vesnické zabíjačky... a tak dále, a tak podobně.

Všechny tyto zkušenosti utvářely můj pohled na svět.

A to mnohem lépe, než kdybych viděl jen to, co jsem měl doma. Sebelepsi encyklopedie, Discovery channel nebo internet by mi to nenahradily.

Díky tomuto poznání a interakcím jsem věděl, co chci v životě dělat. Díky těmto lidem jsem se naučil postarat se o hodně věcí sám. Přibít na zeď poličku, opravit zásuvku, dotáhnout kapající kohoutek.

Nic z toho mě nenaučil můj vlastní táta. Kdybych žil v paneláku jen s rodiči, nebyl bych dnes tím, kým jsem. Tohle všechno většina dětí dnes vůbec nezažije. Nemá kde. Ale vy to můžete změnit...

Chybí nám pomoc v případě nouze.

Co se stane s vašimi dětmi a partnerem, pokud zítra náhle zemřete?

O kom s jistotou víte, že jim na 100% pomůže?

Dobrá životní pojistka může řešit ekonomickou stránku života a stát také příspěje, to ale nestačí. Kdo převezme jeho výchovu? Kdo se bude věnovat dětským koníčkům a zájmům? Kdo bude pro to dítě mužským či ženským vzorem, pokud tam jeho vlastní rodič nebude?

Krise v rodině může mít i mnoho jiných podob.

Rodiče se mohou rozvést. Můžete se dostat do složité finanční situace kvůli ztrátě zaměstnání. Mohou vás omezit zdravotní problémy či úraz. Něco zlého se může přihodit vašemu dítěti a to následně může potřebovat stálou péči, na kterou ovšem nemáte čas. Může se prostě stát spousta věcí, na které sami nebudete stačit.

Jakákoliv krize se lépe zvládá, když je vás na její řešení více. Co je katastrofou pro dva manžele a jejich dítě, může být jen mírnou komplikací pro velkou rodinu, která žije blízko u sebe a je zvyklá si se vším pomáhat.

U nás jsou bohužel v dnešní době takto žijící rodiny spíše výjimkou. O příčinách proč tomu tak je se dozvíte více v následující kapitole.

Nemusí se ještě nic stát, aby nás to negativně ovlivňovalo.

Ono už samotné vědomí, že se něco stát může a že žádnou podpůrnou síť kolem sebe nemáme, dokáže jednomu způsobit pár bezesných nocí. A také vyrobí hluboké vrásky na čele. Tento stres a nejistota jsou jedním z hlavních faktorů pro odkládání rodičovství.

Je naprosto logické, že nechcete své potomky přivést do prostředí, ve kterém se sami necítíte v bezpečí. Velká biologická rodina naštěstí není jedinou cestou, jak mít takovou podporu, a z ní plynoucí bezpečí, vždy po ruce.

Pokud takovou rodinu nemáte, je příliš daleko, rozchází se vaše hodnoty či váš pohled na výchovu, nebo prostě vaše vlastní rodina tímto způsobem nefunguje, **můžete si svou podpůrnou síť vytvořit i mezi lidmi, se kterými nemáte pokrevní vazbu.**

Přesně o tom je projekt Rozšířená rodina.

KAPITOLA 3: Jak to bylo historicky a proč se to změnilo?

Fungování a role rodin se v našem "západním světě" v průběhu staletí dramaticky změnila.

Historicky bylo na děti vždy pohlíženo jako na investici, která se musela časem vyplatit. Počítalo se s prací dětí, s jejich aktivní pomocí v domácnosti i v hospodářské činnosti, a především s výchovou mladších sourozenců těmi staršími.

Pohlaví dítěte hrálo velmi důležitou roli, často docházelo k diskriminaci dívek ve prospěch chlapců. Považovalo se za zcela samozřejmé, že účelem (a údělem) dětí je zabezpečit své rodiče ve stáří. Byla vítána vysoká porodnost, protože síla kmene či rodiny byla ve velké míře dána počtem jejich členů. Tento druh přístupu lze najít v některých částech světa i dnes, zejména v Asii.

Na druhou stranu jsou na světě i geografické oblasti a společenství, kde není o rodině ani dětech vůbec smýšleno v ekonomických souvislostech, například v Africe. To má samozřejmě i mnohá negativa a vůbec to nechci

dávat za vzor. Spíše se snažím poukázat na fakt, že náš současný pohled a přístup není zdaleka jediný možný. Tudíž ani nemusí být nutně ten nejlepší. Jsou místa a přístupy, ze kterých si jistě můžeme vzít inspiraci a díky ní si vytvořit nový a vlastní model fungování rodin. Takový, který více odpovídá požadavkům moderní doby a co nejlépe plní potřeby rodičů i jejich dětí.

S rozvojem kulturnosti a vzdělanosti se značně změnily potřeby rodin, a tudíž i nároky kladené na jejich děti.

S rozvojem peněz jako univerzálního prostředku směny přestala být síla rodiny vázána přímo na počet jejích členů. Pracovní i bojovou sílu si bylo možné najmout, stejně jako bylo možno koupit si věci, které jsme si dříve museli vyrobit sami nebo pracně směniti. S následným rozvojem specializace a organizovaného vzdělávání se tento trend ještě zesílil.

Dnes je chytrost a inteligence právem považována za mnohem pravděpodobnější cestu k úspěchu, než prostá síla či počet hlav. Jedním z pozitivních důsledků je, že pohlaví dítěte již nehraje velikou roli. V Evropě a USA téměř žádnou.

Diskutabilním důsledkem je, že se od dětí již neočekává ekonomický přínos. Diskutabilním proto, že na jednu stranu byla téměř všude odbourána a zakázána dětská práce, na druhou stranu to však zcela změnilo pohled na otázku "Kolik dětí chceme?" Respektive změnilo to tu otázku samotnou.

Z "Kolik dětí chceme?" se stalo "Kolik dětí si můžeme dovolit?"

Potomstvo se najednou z investice stalo čistým výdajem.

To v kombinaci se široce dostupnou a spolehlivou antikoncepcí zredukovalo průměrný počet dětí, a to obrovským způsobem.

Bydlení ve městech eliminuje potřebu rozvíjet v dětech praktické dovednosti.

Děje se to hned ve dvou rovinách. Tou první je samotná (ne)dostupnost praktických činností. Je jasné, že dítě vyrůstající v paneláku těžko projeví zájem o pěstování rostlin či starost o hospodářská zvířata. A i kdyby projevilo, nebude mít příležitost se tomu věnovat.

Naproti tomu pro dítě, které s těmito věcmi vyrůstá, je to zcela přirozené.

Totéž platí pro práci se dřevem, vyrábění čehokoliv v dílně a tak dále. Má ptačí budka stále ještě visí u rodičů na zahradě a jsem ohromně vděčný za to, že jsem ve svém dětství měl možnost tyto věci poznat, a naučit se je. Já se budu velmi snažit, abych i svým dětem dopřál takové zkušenosti a zprostředkoval poznání, i když pravděpodobně budeme bydlet ve městě.

Druhou rovinou stejného problému je až příliš snadná dostupnost alternativ pro téměř všechny domácí činnosti.

Když máma na vesnici nemá čas, je nemocná nebo je někde pryč, tak jídlo prostě připravují děti. Ve městě se zavolá pro pizzu.

Když se na vesnici zavařuje, moštuje, sklízí úroda nebo se dělá zabíjačka, podílí se na tom prostě všichni. Děti se tudíž přirozeně učí zapojovat do činností, které se dějí kolem nich. Mají pak právem pocit, že něco dokázali a následně "vychutnávají plody své vlastní práce". Někdy doslova.

Pokaždé když příliš zaměstnaný rodič raději udělá něco sám, než aby to svému dítěti trpělivě ukázal, připravuje je tím o kus jeho budoucí šikovnosti.

A také o jeho budoucí samostatnost a soběstačnost.

Rozvoj vzdělanosti také enormně zvýšil nároky na výchovu dítěte.

Před staletími byl chlapec považován za dospělého, jakmile šel s muži na lov, nebo když zastal jinou mužskou práci, typicky v 15. letech. Dnes je často závislý na financích a podpoře svých rodičů o deset let déle. Nejčastěji až do ukončení vysoké školy a nalezení vlastního zaměstnání.

Tímto ovšem výrazně stoupla výše nákladů na dítě a k tomu úměrně klesla odvaha rodičů přivést jich na svět větší počet.

Nicméně není to jen otázkou vyššího věku.

Dalším aspektem je rozsah toho, co se dnes očekává, že dětem zajistíme. Už nestačí, že mají co jíst, kde spát a co si oblékat. Děti vnímají sociální tlak a svůj status ve skupině mnohem silněji než dospělí. Jelikož tomu ještě nerozumí a nemají žádnou protiváhu ve vlastní síle a v individualitě vlastní osobnosti, je pro ně přijetí v kolektivu ohromně důležité.

Jakmile bude vaše dítě jediné ze třídy, které ještě nemá mobilní telefon, bude si připadat jako outsider a také jím ve skupině svých vrstevníků opravdu bude. Bude nešťastné, což vy pochopitelně nechcete a ten telefon

mu koupíte. Stejně jako tisíc dalších věcí, které "nutně potřebuje" jen kvůli způsobu, jakým dnes funguje většinová společnost.

Mediální masáž, která na nás i na děti prostřednictvím reklamy neustále útočí, je tak silná, že mnoho rodičů prostě svým dětem kupuje tolik věcí, kolik si jen může dovolit. A mnohdy i ty, které si vlastně dovolit nemohou. Pak už je jen krůček k vyhodnocení, že na druhé dítě už prostě nemáme a to první zůstane jedináčkem.

Přerod velkých rodin v malé rodiny a v manželství.

Dnešní pohled na rodinu jako na skupinu o pouhých třech až pěti členech (máma, táta a jejich děti) je něco historicky nevídaného.

Rodiny byly po staletí multigeneračními uskupeními, které svůj vývoj a osud vědomě řídily. Například sňatky se typicky domlouvaly na úrovni celých rodin, nikoliv na úrovni párů, které se následně měly vzít. Takovým sňatkem totiž vždy docházelo ke spojení celých rodin, se všemi genetickými, ale i ekonomickými důsledky.

Sňatky z lásky jsou trendem, který začal ani ne 200 let zpátky a byl mnohdy útekem ze sešněrovaných tradic a předem připravených rolí.

Tento nový trend přinesl ohromnou míru osobní svobody a naplnění vlastního sebeurčení. Ovšem také nás připravil o jistý druh skupinového zabezpečení dřívější široké rodiny. Zejména, pokud se volba partnera odehrává zcela mimo vědomí a záměry rodiny, což je dnes převažující trend.

Jde to dokonce tak daleko, že rodiče obou nastávajících novomanželů jsou mnohdy seznámeni až na svatbě, či těsně před ní. Tím je ovšem logicky eliminována vůle těchto rodičů do nového sňatku nějak investovat. To je velká ztráta na obou stranách.

Nemusí to tak ovšem být, a rozhodně to tak není všude.

V Čechách je normální seznámit se s někým úplně "cizím", teprve po nějakém čase ho nebo ji vzít mezi své kamarády a až když jsme si opravdu jisti, ukázat nového partnera svým rodičům.

Když jsem žil ve Španělsku, zjistil jsem na vlastní kůži, že tam to funguje úplně jinak. Tam je nezvyklé, aby se mladí lidé seznamovali jinak, než v rámci své již existující sociální sítě. A když už se to přesto stane, tak je

dotyčný nejdříve pozván mezi kamarády a rodinu, a teprve když tam to funguje, může začít nějaké randění.

Na první pohled nám to může připadat divné. Já osobně jsem si díky tomuto systému ve Španělsku žádnou přítelkyni nenašel. I když má potencionální partnerka uměla anglicky a rozuměli jsme si, má španělština rozhodně nebyla dostatečná. A tak jsem si s jejím okolím dostatečně dobře nerozuměl, načež jsem „neprošel sítím“.

Tehdy mi to vadilo, nyní to ale s odstupem času vnímám jako správné. Určitá kulturní a jazyková bariéra by tam byla pořád, a pokud by to mělo způsobovat potíže v rodině i mezi přáteli, tak je lepší, aby takový vztah nevznikl.

Nutno k tomu dodat, že rodiny, které jsem tam poznal, byly výrazně větší než u nás a držely báječně spolu. Byla v nich skvělá atmosféra.

Rodina redukována na manželství.

Je zajímavé si všimnout rozdílu mezi těmito dvěma pojmy, respektive smyslu, který tyto dvě instituce mají naplňovat. Účelem manželství je i dle

zákona naplňování potřeb dvou lidí, jejich spojení, vzájemná spolupráce, zachování majetků a pak třeba i plození dětí.

Naproti tomu rodina je už ve svém názvu vázaná na slovo rodit. Je tedy z principu orientována na děti, na jejich výchovu, pokračování rodu atd.

Je na nás, jakým způsobem chceme o svém vlastním partnerství a uskupení přemýšlet. Je ale žádoucí, aby to bylo důsledkem vědomé volby.

Dnešní celkem blahobytná doba ekonomicky umožňuje vychovávat dítě i jednomu rodiči. Ovšem pro plnohodnotný rozvoj potomka to nestačí. Pro ten jsou i dva rodiče málo.

Nemohou na to nikdy stačit, neboť dítě by mělo vyrůstat s dospělými lidmi více generací. Také nezbytně potřebuje další děti různého věku, aby se od nich mohlo učit a naopak něco ze sebe předávat dál. Nestačí mít jen vrstevníky ve škole a vrstevníky svých rodičů o dovolených.

Potřebuje prostě celou velkou rodinu.

Vliv tradice vs. nejistota v dnešní rychlé době.

Mladý muž před pár stoletími věděl, že když se dobře naučí řemeslo svého otce, bude bezpečně prosperovat celý život. Stejně jako jeho děd, praděd a tak dále.

Také věděl, že když si postaví dům na kusu pozemku, kde jeho rodina žije po generace, tak mu tento dům bude sloužit po zbytek jeho života. I když se možná budou měnit vládcí, přijdou různě silné úrody a tak podobně.

Potencionální mladý rodič dnes ví, že téměř žádnou jistotu v životě nemá. Na jednu stranu má obrovské možnosti, dokonce existuje i velmi velká pravděpodobnost, že se bude mít výrazně lépe, než se měli jeho předci. Na druhou stranu je však nucen akceptovat, že přijdou různé změny, kterým se bude muset přizpůsobit. A že se mu na nějaký čas může vést i výrazně hůř.

Pokud se takový člověk cítí sám zodpovědný za své potomky, logicky je nechce vystavovat většímu riziku, než jaké si myslí, že zvládne.

Tato obava někdy dosáhne té míry, že lidé odvahu mít děti nenajdou vůbec.

Jedním z typických důsledků tohoto jevu je velké množství tzv. „singles“. Tedy lidí, kteří žijí dlouhodobě svobodní a se založením rodiny vůbec nepočítají.

Jedním z možných řešení strachu z neznámého budoucího rizika, může být jeho diverzifikace, kterou nabízí právě Rozšířená rodina. Obava z potencionální ztráty živobytí nebo místa k bydlení, je potlačena rozdělením tohoto rizika mezi více členů skupiny. Ti budou mít různé profese a způsoby obživy, tudíž skupina jako celek nebude tolik ohrožena ekonomickými či společenskými změnami, které dnešní rychlá doba v hojné míře přináší.

Móda singles, kariéra a sociální status.

Ať chceme nebo nechceme, média nás ovlivňují více, než si připouštíme. Když přijde na pořad dne rodina, v každé reklamě a ve většině filmů je nám servírován obraz krásné, úspěšné a spokojené rodiny, ke kterému pak podvědomě vzhlížíme.

Problém je, že tento mediální obraz je do té míry idealizovaný, že pro nás není reálně dostupný.

Zamyslete se nad tím. Typická reklamní či filmová rodina má tátu špičkového profesionála, vždy usměvavého a v obleku na míru. Máma s vizáží modelky hravě zvládá kromě domácnosti i svou vlastní kariéru. A společně mají velký dům s krásnou zahradou, psa a pochopitelně 2,5 šťastných dětí, které jsou stále jako ze škatulky.

Není divu, že když se čerstvý vysokoškolák, s mizerným nástupním platem a rezavou škodovkou, zamyslí nad tématem rodiny, vyjde mu, že na to nemá.

Dospěje k názoru, že by své rodině nedokázal dát všechno, co potřebuje. A její založení odloží, třeba i na deset let. To ovšem logicky nevydrží jeho přítelkyně a půjde hledat jinde. S trochou smůly pak oba skončí jako singles.

Být single je sice v módě, ale je to móda z nouze.

Všechny ty úžasné možnosti, které svobodný člověk dnes může využít, když má peníze, se časem okoukají. Je fajn si to vyzkoušet, většina singles ovšem po nějakém čase po vztahu touží.

Ovšem s přibývajícím věkem a s prodlužujícím se časem, kdy jsme si dělali, jen co jsme chtěli, je vůle ke kompromisům stále menší a menší.

Také žijeme v době, kdy se navzájem čím dál tím méně potřebujeme. Zajištění všech základních životních potřeb je dnes relativně snadné. Proto věnujeme mnohem více času, energie a myšlenek realizaci tzv. vyšších potřeb, jako jsou zábava a potěšení (viz Maslowova pyramida potřeb).

To je také silně podpořeno světem reklamy a marketingu, šroubujícím spotřebu jakéhokoliv druhu do nebeských výšin.

Tato změna vnímání priorit, spolu s odsunem plození dětí do vyššího věku, přinesla i zásadní změnu pohledu na samotný akt porízení dítěte.

Zatímco v předchozích generacích to bylo vnímáno jako samozřejmý důsledek pohlavního života, dnes je to často vnímáno jako luxusní "koníček". Jakoby porízení dětí bylo pro zábavu a rozptýlení, jen o něco náročnější než porízení psa. A někdy v tomto rozhodování pes vyhraje.

Náš vyšší věk pak často probouzí ještě více pochybnosti o tom, zda budu dobrým rodičem.

Mít děti je nepochybně velká zodpovědnost. A může se jevit jako velké břímě, zejména když na to nahlédneme jako na projekt na 20 a více let. O to větší, když za svou zodpovědnost považujeme nejen zplození dětí a jejich výchovu, ale také jejich kompletní vzdělání a životní štěstí.

I zde se projevuje zásadní změna vnímání oproti dřívějším dobám, kdy rolí muže primárně bylo ulovit a oplodnit, kdežto rolí ženy bylo porodit a nasytit. O výchovu a vzdělávání se už pak staral celý kmen. V tomto smyslu to kdysi bylo mnohem jednodušší. V Africe se dodnes za lidové moudro považuje prohlášení, že na plození dětí jsou třeba dva, na jejich výchovu celá vesnice.

V kontextu všech těchto argumentů se vlastně nelze těm singles divit.

Jsou důsledkem, nikoliv viníkem, současné společenské situace. Pokud ovšem sami jste single, stojí za to si položit otázku, zda jste v tom šťastní. Anebo je to jen útěk a racionalizace vlastní situace?

Jestliže v tom šťastní nejste, je čas s tím něco udělat. Skutečnost, že čtete tuto knihu, je rozhodně krokem správným směrem.

Svoboda a zodpovědnost.

Zažíváme období nebývalé svobody, máme zde doslova boom nových věcí, které můžeme vyzkoušet, prožívat, následovat a věnovat se jim. Naneštěstí pro nás samotné, jsme ke svobodě nikdy nebyli vychováni.

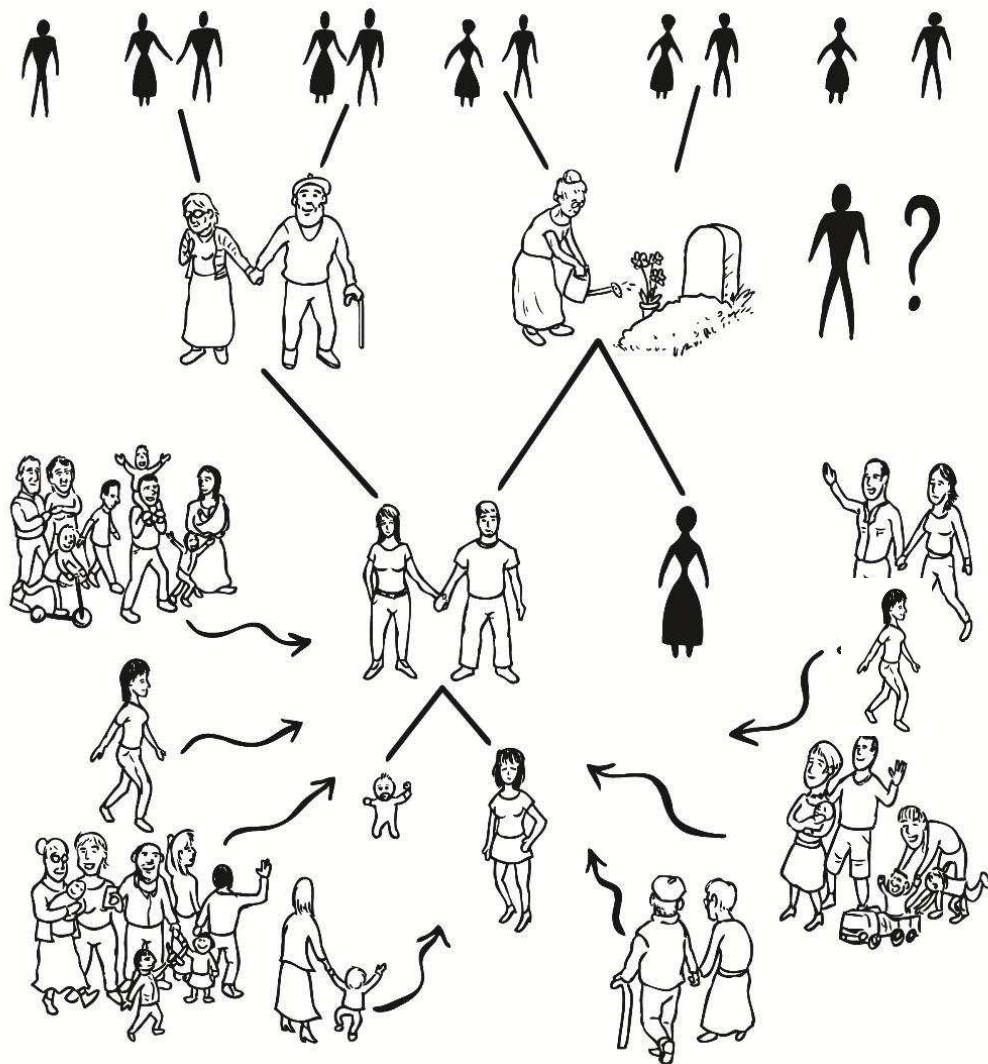
Předchozí společenská zřízení do nás na všech rovinách tlačila spíše poslušnost, a proto není divu, že jsme se jako společnost tou svobodou tak trochu opili.

Se svobodou jde ruku v ruce i zodpovědnost za sebe a svůj život.

Ani k té jsme bohužel vychováni nebyli. Především ne v kontextu toho, jaké důsledky na nás může naše svobodné rozhodování vlastně mít.

Myslím si, že jsme na tom u nás poměrně dobře s úrovní osobní zodpovědnosti. Nicméně na celospolečenské úrovni se objevují oblasti, na kterých potřebujeme zapracovat. Jednou z nich je právě nízká úroveň reprodukce, hluboko pod úrovní přirozené obměny, o které jsem psal již v předchozí kapitole. Dalšími jsou třeba vzrůstající pocit osamělosti lidí, napříč věkovými skupinami. Nejhorší je právě u dětí a u seniorů.

I to ze své podstaty řeší Rozšířená rodina.

KAPITOLA 4: Co s tím můžeme udělat?

Začněme to dělat jinak.

Receptem v žádném případě není návrat k nějakému starému modelu, který dřívější generace již opustily jako přežitý. Řešením je přechod k tomu, co je přirozené, tedy adaptování skupinové spolupráce na naši současnou společenskou realitu. A využití možností, které nám jejich skloubení nabízí.

Koncept Rozšířené rodiny nabízí právě takovou moderní alternativu.

Ta je sice postavená na odvěkých principech výchovy ve větších skupinách, je však snadno realizovatelná v moderním prostředí 21. století. Poskytuje dětem i rodičům obrovskou řadu výhod a neomezuje se na biologické vazby mezi členy skupiny.

Nenechme si vnutit, jak máme žít svůj vlastní život.

Ať už jde o vychvalování nezávislosti singles nebo prezentování ideální rodiny, mějme stále na paměti, že tento obraz není skutečný.

Cílem médií ani náhodou není nás inspirovat nebo poučit. Chtějí především prodávat reklamu a taky sebe sama.

Dobře je to vidět na celé řadě článků plných vztahových rad, které nalézáme v ženských i mužských časopisech. Když si je dáte vedle sebe, nezbytně dojdete k závěru, že muž a žena, kteří se jimi budou řídit, spolu v žádném případě úspěšný vztah nenaváží. To je záměr, i když titulky tvrdí přesný opak.

Pokud si totiž najdete vztah, půjdete spolu na procházku do lesa, místo abyste si koupili další časopis a kompenzovali si svou osamělost nákupem výrobků, které tam propagují.

Žijte podle sebe, ne podle toho, co vám kdo říká.

Ať už z obrazovky, z papíru nebo osobně. Jedno z mých oblíbených mouder o nalézání štěstí v životě zní: „Zjisti, co ti přináší v životě potěšení a dělej toho více. Zjisti, co ti přináší smutek či starosti a dělej toho méně.“

Zapojujeme děti do maxima našich činností.

Pokud už máte vlastní děti, tak je to úplně jasné. Doma by neměla být jediná činnost, kterou byste jim neukázali, nevysvětlili, a pokud je to možné, nenechali je to samotné zkusit. Nenuťte je do toho, ale dejte jim tu příležitost. Dělejte to opakovaně a neustále. Nenechte se odradit tím, že párkrát nebudou mít zájem. Ke každé z těch věcí musí postupně dozrát a mají na to spoustu let.

Nenechte se odradit tím, že jsou některé věci na ně zatím příliš složité.

Nenecháte je samozřejmě sahat na dráty pod proudem, když opravujete elektrickou zásuvku. Ale můžete je nechat, ať vám podávají nářadí, pomáhají a dívají se, co vlastně děláte a proč. Přitom je naučíte, že ten proud, pokud se s ním zachází opatrně, je vlastně bezpečný pomocník. Naučí se mnoho věcí rozpoznávat, stráví s vámi čas a budou na vás i na sebe hrdí, že jste spolu něco vykonali.

Vzpomínám si na svou radost a nadšení, když jsem v dětství poprvé pod dědovým dozorem sám vyměnil prasklou žárovku. Nebo když můj otec uklízel do sklepa uhlí a já mu přitom "pomáhal". Zatímco on vozil plná

kolečka uhlí, já vozil sotva pár kousků na své dětské tatrovce. Určitě jsem toho za celé odpoledne nepřevezl mnoho a možná jsem ho tím i zdržoval.

Ale dělali jsme to spolu a bylo to tak pokaždé ještě po mnoho dalších let. Se svou rostoucí silou jsem pomáhal stále více, až do doby, kdy jsme tuto každoroční činnost dokázali spolu s bráchou od táty úplně převzít.

Nabízí se otázka: Musí to být jen vlastní děti?

Každá činnost, které se dítě může zúčastnit, pokud o to má samo zájem, je pro ně mimořádně užitečná. Celkem přirozeně si to uvědomujeme u her, hudby a sportu. Klidně přivítejte děti od sousedů k fotbalu na svém dvorku. Nebo spolužáky svých dětí, když se u ohně brnká na kytaru.

Při praktických činnostech nás to ovšem ani nenapadne. Možná máme strach, abychom nebyli obviněni z využívání, či z dětské práce. Pokud ovšem dítě samo jeví zájem, a my mu to jen umožníme, tak jaképak využívání?

Praktické činnosti jsou mnohem zajímavější, než prostá hra s míčem.

Zejména pokud nejsou rutinní. Víte, že syn od známých miluje auta? Řekněte mu, až budete ve svém autě měnit olej.

Máte kolem sebe děti ve skautu? Naučte je rozdělávat oheň, když budete v létě grilovat.

Chystáte se ušít svým dětem ze starých věcí něco jiného? Přivítejte holku odvedle, co se ráda "parádí". Bude nadšená novými možnostmi a třeba to jednou bude její profese.

Pokud jste řemeslníkem s vlastní dílnou, co takhle udělat dětem z okolí jednou za čas „kroužek“, kde mohou vidět, co a jak děláte? Bude vás to stát jen trochu času a trpělivosti, ale může to do budoucna přinést spoustu pomocníků a společné radosti.

A také tím mnohonásobně snížíte riziko, že se ty samé děti v pubertě budou oddávat alkoholu a drogám, kvůli kterým by třeba tu vaši dílnu i vykradli.

Umožněte dětem být hrdí na něco, co dokázali a co je užitečné.

Tím jim dáte do života víc, než rok nějakého předmětu ve škole. A taky mnohem víc, než se naučí v běžných „umělých“ kroužcích a oddílech, kam vytížení rodiče své děti obvykle odkládají.

Spojujeme děti a nechme je dělat věci spolu.

Je vědecky dokázáno, že nejefektivnější metodou, jak se něco naučit, je učit to někoho jiného. A taky je to mnohem větší zábava. Spojujte děti dohromady. A to nejen v kroužcích a družině, kde jsou stále pod dohledem personálu a necítí se „u sebe“.

Nechte je, ať se navštěvují se svými kamarády. Motivujte je, ať spolu dělají úkoly. Vezměte jejich kamarády s sebou na svůj rodinný výlet a příště zase pošlete své děti na výlet s rodiči těch kamarádů.

Pokud máte doma jedináčka, domluvte se se sousedy, kteří mají taky jednoho. A vůbec se nevažte na stejný věk dětí, ba naopak. Stejně starých dětí mají dost ve škole, potřebují poznávat mladší i starší.

Spolupracujeme všude, kde je to pro nás výhodné.

Společným děláním domácích úkolů se spolužáky či dětmi sousedů to vůbec nemusí končit. Může to být naopak skvělý začátek. Jděte příkladem a navažte spolupráci na úrovni rodičů. Podnikněte společný výlet, pozvěte se

navzájem na večeri. Postavte společně dětem pískoviště. Půjčujte si nářadí a vybavení, které je třeba jen občas. Něco se jeden od druhého naučte.

Děti to všechno pozorují a v dospělosti se budou chovat jako vy. Výchova příkladem je stokrát silnější, než to co jim jen říkáte.

Mluvme o tom a hledejme řešení.

Pokud si připustíme, že současný systém malých a oddělených rodin není ideální, začít o tom mluvit je první krok k tomu, abychom to změnili. Nebojte se udělat první krok. Pozdravte své sousedy a dělejte to každý den. Pokud odpoví, zeptejte se, jak se mají. Až vyčerpáte téma počasí, třeba se i něco dozvíte. Nabídněte pomoc či požádejte o radu. Brzy zjistíte, že jsou to lidé jako vy a často řeší úplně stejné problémy. Proč si navzájem nevypomoci?

Totéž platí i v širší biologické rodině.

Fakt, že se spolu stýkáte jen příležitostně, ještě neznamena, že by druhá strana určitě nestála o něco víc. Jen možná neví jak na to, protože k tomu nebyla vychována. Povídejte si o tom, když se sejdete. Určitě je to

zajímavější téma, než debaty o počasí. Třeba časem zjistíte, že je vaše pouto mnohem pevnější, než jste kdy tušili. Jen jste to nevěděli a báli se narušovat navzájem svou nezávislost.

Já třeba navázal mnohem bližší přátelský vztah se svým bratrancem až několik let poté, co jsme oba dospěli. Dokud jsme se setkávali jen na rodinných sešlostech, nebavili jsme se nikdy příliš o svých soukromých zájmech. Až mnohem později a mimo tradicemi svázaný „rodinný prostor“ jsme zjistili, že toho máme spoustu společného. A od té doby se rádi navštěvujeme.

Co s tím naopak udělat nemůžeme?

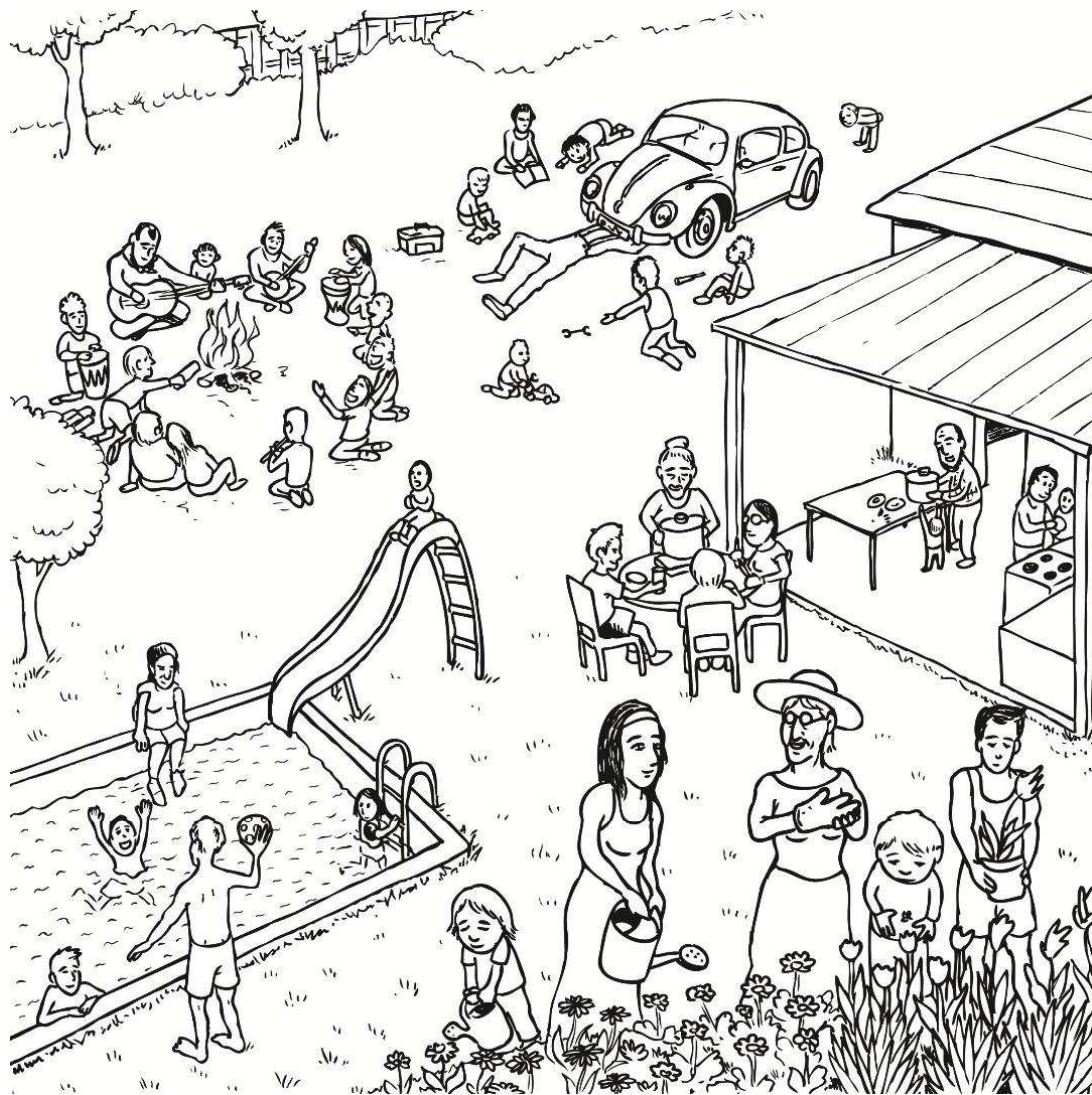
Nemůžeme si myslet, že "kdo nic nedělá, nic nezkazí". Nechat výchovu dětí napospas době, je to nejhorší, co jim můžete udělat. A také za to pravděpodobně ve svém stáří zaplatíte krutou daň. Vaše děti se totiž vůbec nebudou cítit povinovány věnovat se vám, až to vy budete potřebovat nejvíce. Možná ani nebudou moci, protože budou mít stále spoustu starostí samy se sebou.

Nechtějme hned změnit celý svět. Začněme u sebe a mějme na paměti, že i malá změna k lepšímu může mít obrovské výsledky v horizontu let. Zejména když jde o výchovu dětí.

Nesnažme se měnit školu a očekávat, že bude vychovávat děti za nás. Než bojovat s větrnými mlýny je mnohem snazší najít si nějaké svoje vlastní řešení.

Nečekejme, že půjdou věci hned hladce. Začít dělat věci jinak a měnit zažitý pořádky bude mít své zádrhly. Leckdo vás možná odmítne nebo dokonce pomluví. Tak ať. To ničemu nevadí, třeba tím naopak probudí zájem v někom dalším, kdo si s vámi pak bude chtít promluvit.

I kdyby se vám podařilo změnit jen 10% toho, co zkusíte, tak jste pořád zlepšili podmínky své i dětí kolem sebe o 10%. A to není vůbec málo.

KAPITOLA 5: Co je Rozšířená rodina?

Rozšířená rodina je způsob života, ve kterém vědomě navazujeme spolupráci s dalšími rodinami a lidmi, za účelem zlepšení kvality života zúčastněných, a především všech dětí.

Je to cesta jak rozšířit sociální vazby sobě i svým dětem. Jak zajistit bezpečí celé své rodiny v dnešní nejisté době. Jak připravit lepší prostředí pro své budoucí děti ještě předtím, než se je vůbec rozhodnu mít.

Také jak "povýšit" přátelství mezi rodinami či páry na skutečné partnerství v dobrém i ve zlém. Jak naučit sebe i své děti spolupracovat s dalšími lidmi a vypěstovat si široké sociální dovednosti.

A v neposlední řadě jak si ujasnit a "definovat" co vlastně od koho ve svém okolí očekáváme. A co naopak můžeme a chceme ostatním nabídnout.

Základní principy Rozšířených rodin:

1. Svoboda jedince, ale také zodpovědnost za sebe i skupinu.
2. Sdílení společných hodnot a vzájemná důvěra.
3. Společná výchova dětí a evoluční udržitelnost.
4. Vzájemná pomoc a dlouhodobá rovnováha výměny energie.

Co plní dobře fungující Rozšířená rodina?

A) Společně vychovává děti

To v žádném případě neznamena, že všichni dospělí členové musí mít své vlastní děti. Znamená to ovšem, že se o všechny děti v Rozšířené rodině starají, jako kdyby jejich byly. Umožňují všem dětem ve skupině poznávat různé domácnosti, profese a přístupy k životu, které se ve skupině vyskytují.

Umožňují všem dětem trávit čas spolu a naučit se spolupracovat a pomáhat si navzájem. Předávají své znalosti, pomoc a podporu každému z členů Rozšířené rodiny a kterémukoliv z potomků, který ji zrovna potřebuje nebo

o ni projeví zájem. A v neposlední řadě přijímají vzájemnou zodpovědnost za všechny děti ve své Rozšířené rodině, bez ohledu na jejich biologickou příslušnost.

B) Sdílí svůj čas i některé věci, čímž šetří energii svých členů

Analogicky k předchozímu, toto v žádném případě neznamena, že musíme věnovat "všechn svůj čas" rodině, či že se máme jakkoliv vzdávat svého majetku.

Jde o to si na začátku ujasnit, že všichni dobrovolně chceme sdílet něco ze svého času ve prospěch celku. A také, že jsme připraveni sdílet něco ze svého majetku s ostatními, když to zrovna potřebují. Vlastnická práva tím pochopitelně nejsou nijak narušena.

Jde prostě o spolupráci, která je výhodná pro všechny. Jak často potřebujete vrtačku, nabíječku autobaterií nebo čistič koberců? Úplně stačí, aby každou z těchto věcí měla jen jedna rodina ve skupině a navzájem si je dle potřeby půjčovaly.

Také je zbytečné, aby pět různých rodičů vezlo své dítě každý den do stejné školy, nebo z ní. Mohou se přeci domluvit a střídat se v dopravě všech společných dětí. Tím myslíme to sdílení času.

Nemusí to mít jen formu střídání, ale třeba i výměny. Kupříkladu jedni rodiče mohou brát na výlety do hor všechny děti, které mají rády turistiku. A jiní rodiče, kteří raději jedou k vodě, berou všechny děti se zájmem o koupání tam. Místo najímání někoho "cizího" na hlídání, nechává Rozšířená rodina vždy více dětí pohromadě jen s některými z rodičů. A uvolní tak čas dalším členům Rozšířené rodiny pro jejich vlastní aktivity.

C) Je připravena společně zasáhnout v případě krize

V tomto ohledu funguje Rozšířená rodina stejně, nebo ještě lépe než velká biologická rodina. Poskytne fyzickou, materiální i psychickou pomoc v případě jakékoliv "katastrofy" u některého ze svých členů. Je připravena převzít zodpovědnost za budoucnost dětí v případě úmrtí, či dlouhodobého výpadku někoho z rodičů ve skupině.

Co ještě může plnit Rozšířená rodina?

Cokoliv na čem se členové dobrovolně domluví. Může to například být společné bydlení (tzv. cohousing). Může to být společná péče o starší generaci (o prarodiče zakládajících členů Rozšířené rodiny).

Také může fungovat vzájemná výměna služeb, kdy příjmově silná část, která ovšem nemá moc času, podporuje materiálně ty, kteří věnují více svého času potřebám ostatních.

Může jít i o společnou výrobní či podnikatelskou činnost. Rozšířená rodina může společně vybudovat a provozovat například dílnu a těžit z jejího přínosu. Ať již ekonomického, nebo jen výchovného ve prospěch všech společných dětí.

Stejně tak se Rozšířená rodina může společně věnovat nějaké dobročinné aktivitě. Může provádět společné domácí vzdělávání, investovat čas a prostředky do jakýchkoliv aktivit, rozvíjejících jejich děti.

Může jít například o založení sportovního oddílu, společný nákup drahého sportovního vybavení, vybudování dílny, nákup hudebních nástrojů nebo zaplacení soukromého lektora pro cizí jazyky či jiné dovednosti.

Proč to funguje?

Protože je nám to přirozené. Protože taková forma spolupráce přesně reaguje na potřeby, ale i na možnosti moderní doby. Dále protože si to můžeme přizpůsobit právě tak, jak sami potřebujeme. Nejsme limitováni historickými očekáváními, která se mohou vyskytnout v biologické rodině. Vše je věcí naší domluvy. A je to pro všechny výhodné.

Přibrat další lidi k výchově dětí je vlastně potřeba. Řeší to hlavní problémy, kterým dnes čelíme. Dva lidé nejsou na výchovu dost, a jakmile se máme o koho opřít, je nám v tom lépe. Stejně jako našim dětem.

Ještě stojí za to si uvědomit, že vytvoření takové společné vazby je mnohem lepší, než jakékoliv životní pojištění. Život nás bude i více bavit, protože se můžeme všichni více věnovat právě těm činnostem, které nám jdou a baví nás. A naopak nechat si od ostatních členů své Rozšířené rodiny pomoci v oblastech, které více baví je, mají pro ně lepší praxi, nadání, zkušenosti či vybavení. A samozřejmě nám tato spolupráce šetří čas, finance i energii.

V čem je lepší Rozšířená rodina oproti zapojování dětí do kroužků, družiny nebo dětského centra?

Rozšířená rodina působí v tzv. primárním prostoru, oproti prostorům sekundárním či terciálním. Co to znamená?

Primární prostor je místo, které dítě může považovat za své.

Odkud jej nevyhostí jen proto, že je zrovna nemocné, nemá na zaplacení poplatků nebo se právě nechovalo správně, podle očekávaných pravidel.

Primární prostor je obvykle "doma", kdežto škola je prostorem sekundárním (každé dítě tam musí) a kroužky, družiny apod. jsou prostory terciální, takové, kam dítě přijít může, ale jen pokud splňuje určité podmínky. A rozhodně tam nemůže zůstat.

Dobře fungující Rozšířená rodina rozšíří dětem právě to "doma" na více domácností, nebo také na společnou dílnu, garáž či klubovnu, kam se děti budou moci uchýlit, kdykoliv to budou potřebovat. Budou se tam cítit bezpečně, ať už se v tom obvyklém „doma“ stane cokoli. Tyto „prostory“ ovšem v tomto kontextu nemusí vůbec představovat konkrétní fyzickou lokaci. Jde spíše o sociální prostor, tedy o lidi a s nimi spojené prostředí, ve kterém se dítě cítí adekvátním způsobem bezpečně, jako doma.

Žádná školka, družina ani dětský klub neumožní dítěti rozšíření primárního prostoru.

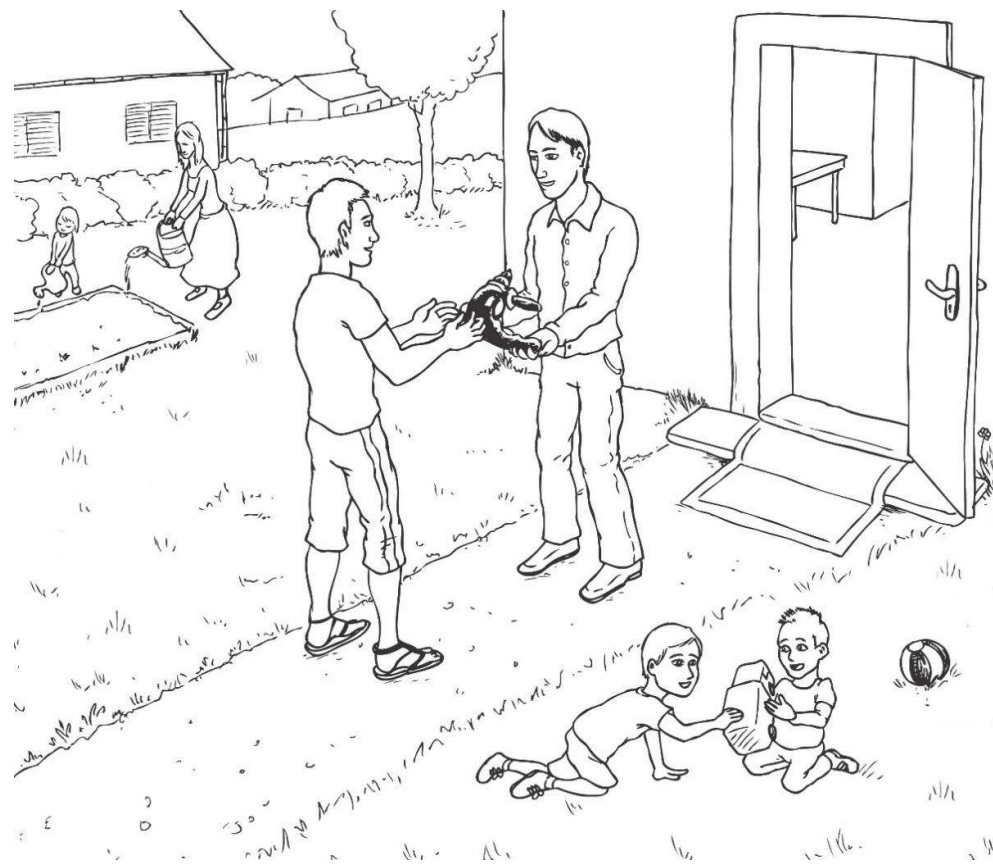
Pokud se například rodiče hádají, dítě nemůže samo odejít do své družiny a hledat tam útěchu či pomoc s rodinnou situací, na kterou neumí reagovat.

Ale může odejít za babičkou a dědou, či za tetou a strýčkem ze své Rozšířené rodiny, pokud ti bydlí dostatečně blízko. Tam může chvíli být, než se to doma přežene. Toto je zásadní znak primárního prostoru.

K čemu Rozšířená rodina neslouží?

Rozšířená rodina v žádném případě neslouží k šíření náboženství, sektářství či jakékoliv formy paternalismu apod. Dále neslouží k rozvíjení a prohlubování názorové vyhraněnosti a politického či společenského aktivismu svých členů. K tomu si založte klub nebo spolek, ale neovlivňujte tím výchovu dětí. Z dlouhodobého hlediska byste jim tím spíše ublížili.

Koncept Rozšířené rodiny dále nesmí být využit k vytváření jakékoliv vzájemné závislosti či podřízenosti členů Rozšířené rodiny. Svoboda jedince je jedním ze základních prvků konceptu Rozšířené rodiny.

Nejčastější otázky:

Musím už mít děti, abych založil Rozšířenou rodinu?

Vůbec ne, ale měli byste vědět, že děti v budoucnu chcete. Dává perfektní smysl si nejdříve vytvořit skupinu, která svým členům a tedy i budoucím dětem vytvoří lepší podmínky, a teprve pak do ní ty děti přivést. Rozšířená rodina ale nemůže sloužit k naplňování potřeb skupiny singles nebo cíleně bezdětných párů, protože pak to není rodina. Pak jste jen "parta".

Musíme spolu bydlet? Musím se vzdát svého soukromí nebo majetku?

Vůbec ne. Reálně vám soukromí a hlavně času na sebe přibude. Koncept Rozšířené rodiny je samozřejmě možné aplikovat společně se spolubydlením, ale většina Rozšířených rodin se toto týkat nebude.

Základní premisa co se týče bydlení je, že každá z členských rodin bydlí ve svém, a způsobem, který jí vyhovuje. Předpokládá se ovšem, že členské rodiny jsou pozitivně nastaveny vůči vzájemnému navštěvování se a zejména ke sdílení svého času i prostoru se všemi dětmi v rámci své Rozšířené rodiny.

Typickým projevem dobře fungující Rozšířené rodiny je, že děti jedněch rodičů tráví celé odpoledne a klidně i noc v domácnosti jiných, a pak se to

vystřídá. Díky tomu tráví děti čas více pohromadě, lépe si hrají i se navzájem učí. Také poznávají různá výchovná i fyzická prostředí (byť ve městě vs. dům na vesnici). A budují si pevný vztah k dalším dospělým, kteří mohou pomoci, kdyby v primární rodině došlo k nějaké katastrofě. Všichni rodiče díky tomu mají pravidelně čas na sebe a na aktivity bez dětí.

Jak funguje Rozšířená rodina ekonomicky? Bude mě to něco stát?

Princip Rozšířené rodiny žádné přímé sdílení finančních prostředků nevyžaduje. Jednou ze základních hodnot Rozšířené rodiny je rovnováha, takže ač předpokládáme, že každá z domácností bude pravidelně hostit a živit i své nebiologické děti, tato činnost se v čase rozloží a prostrídá, takže žádný výdaj navíc představovat nebude. Naopak si myslíme, že rozšířením spolupráce rodin na více oblastí života, budou nalezeny nemalé úspory. Například v dojíždění, v nákupu drahých věcí, které se nepotřebují často, a tak dále.

Jelikož je koncept Rozšířené rodiny dostatečně volný a dobrovolný, může se konkrétní rodina dohodnout i na nějakém společném investičním projektu či sdíleném rozpočtu. Důležitý je souhlas všech členů a princip rovnováhy, která ale nemusí být nutně dána rovností finančního příspěvku.

Příkladem takového celorodinného projektu může být třeba stavba bazénu. Rodiny se mohou dohodnout na tom, že jej společně postaví a pak jej budou všichni společně využívat. V ideálním případě je možné rozdělit náklady na pořízení i provoz na několik stejných dílů a také společně pracovat na výkopu. Stejně dobře ale může fungovat dohoda, při které jedna část rodiny zafinancuje nákup zařízení, jiná následný provoz s náklady na vodu a ještě třetí se postará o nutné výkopové práce. Ať už vlastníma rukama, protože je zrovna bez práce, anebo s využitím stavební techniky, kterou má k dispozici díky svému zaměstnání.

Musí na tom být členové Rozšířené rodiny ekonomicky podobné?

Nemusí, pokud se nad své rozdílné ekonomické možnosti dokážete povznést. Jakákoliv závist, nepřejícnost nebo povyšování se jedněch nad druhé, by ducha Rozšířené rodiny zabily. Pokud ovšem tímto netrpíte, může být takové spojení naopak mimořádně výhodné pro všechny zúčastněné strany. Také bude mít velmi pozitivní výchovný efekt na všechny děti v rámci dané Rozšířené rodiny. Absolutní podmínkou je povznést se nad to, že všechny děti zažijí různé podmínky. Jeden den například budou společně večeřet v luxusní restauraci s jedním párem rodičů a další večer jíst doma chleba se sýrem u jiného páru. Jsem si celkem jist, že

těm dětem to vadit ani škodit nebude. Pokud to nedráždí vaše ego, tak to bude v pořádku.

Mohu se přidat do již existující Rozšířené rodiny nebo z ní odejít?

Samozřejmě. Je však třeba si uvědomit, že takové přijetí je na vůli všech členů té již existující Rozšířené rodiny a může mít nejrůznější pravidla.

Navíc nikdy nepůjde o jednorázový a okamžitý akt. Půjde spíše o postupné sbližování a poznávání se, které může, ale také nemusí vyústit v přijetí do rodiny. Členství v Rozšířené rodině, stejně jako opravdové přátelství, nejde vyžadovat ani uspěchat.

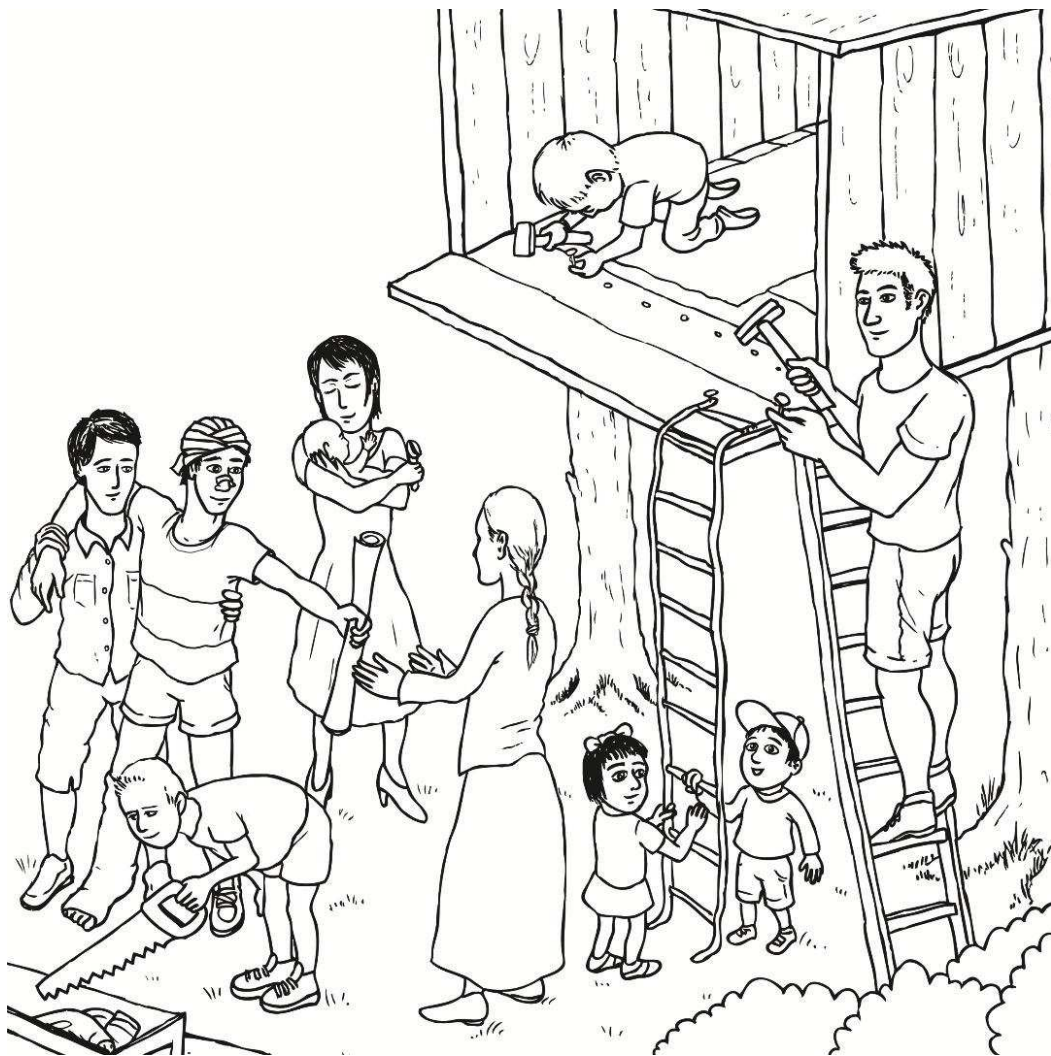
Co se týče odchodu z Rozšířené rodiny, tak tomu samozřejmě nikdo nebude bránit. Svoboda jedince je jedním ze základních principů Rozšířených rodin. V situacích, jako je například stěhování do úplně jiného města či státu, je dokonce logické, že se odjíždějící členové oddělí z původní Rozšířené rodiny a na novém místě si založí další. Taková situace pochopitelně nebrání udržování přátelství s původními členy na dálku.

Další otázky a odpovědi jsou na našich webových stránkách
rozsirenarodina.cz, kde je průběžně doplňujeme.

Svou zde nezodpovězenou otázku nám můžete:

- poslat na email info@rozsirenarodina.cz
- položit na naší Facebookové stránce

KAPITOLA 6: Příklady Rozšířených rodin a v čem jim to pomáhá

Modely vs. realita

Každá skutečná Rozšířená rodina funguje tak, jak to právě jejím členům vyhovuje. Neřídí se modely ani vzorci, nýbrž potřebami svých členů, schopností a ochotou vyjít si vstříc, postupně budovanou vzájemnou důvěrou a tak dále.

Proto se úroveň spolupráce, i její "zakotvení" do jakéhosi formálního rámce vždy vyvíjí v čase. A je to tak v pořádku. Dlouhodobě fungující Rozšířená rodina bude navíc uskupení vícegenerační.

Níže uvedené příklady jsou sepsány na základě podnětů od skutečných lidí, začínajících nebo již provozujících Rozšířenou rodinu. Jsou záměrně zjednodušeny a formulovány jako fiktivní skupiny, využívající vždy jen jeden z možných aspektů Rozšířené rodiny, abychom na nich mohli možnosti konceptu jasně ilustrovat a neopakovali v každém příkladu stále tytéž prvky.

Smyslem uvedených příkladů a modelů je pouze inspirovat. Měly by sloužit jako jakási samoobsluha nápadů, ze kterých si můžete vybírat, když přemýšlíte o své vlastní Rozšířené rodině.

Příklady vzniku Rozšířených rodin.

Model 1: Kamarádi začínají mít děti

Toto bude asi nejčastější způsob vzniku Rozšířené rodiny. Skupina přátel, z větší části již spárovaných, se dostane do věku ženění a vdávání, načež přijdou první děti. Skupina se přestane setkávat "večer na pivo", ale odpoledne na procházce či kolem pískoviště.

Bezdětní dospělí se spřátelí i s dětmi, sem tam pomůžou a pohlídají, vyzkouší si rodičovství nanečisto, díky čemuž z toho přestanou mít obavy a časem také otěhotní. Po narození svých potomků si logicky nechají v leccems poradit od svých již zkušenějších přátel. Zdělí třeba kolébku či jiné věci, a základ spolupráce rodin na celý život je dán. Pak už je to jen otázka vědomého rozhodnutí a vzájemné diskuse, jak moc chtějí tu svou spolupráci prohloubit a "formalizovat".

Model 2: Pomůžeme kamarádce v těžké situaci

Podobná výchozí situace jako v předchozím modelu, ale řekněme o pár let dříve, možná na vysoké škole. Jedna z kamarádek ve skupině otěhotní a otec dítěte z jakýchkoliv důvodů prostě není. Taková situace představuje obrovský problém výchovný, časový i ekonomický. Pokud se parta přátel rozhodne dotyčné kontinuálně pomáhat, je to to nejlepší, co mohou pro to malé dítě udělat. Z těch několika blízkých strejdů a tet se postupně stane rodina, a jakmile i oni začnou mít své vztahy, spolupráce se přirozeně rozvine oběma směry. Navíc to první narozené dítě může díky svému věkovému náskoku později pomáhat a hlídat ta další miminka.

Model 3: Spolupracujeme a doplňujeme se

Sousedí s dobrými vztahy, právník a ekonomka na jedné straně plotu, automechanik a učitelka na druhé, mají děti, které chodí do stejné školy. Jedna rodina má výrazně širší ekonomické možnosti, ale pořád nemá čas. Druhá má mnohem více času na své děti, zejména proto, že autodílnu mají přímo u domu. Ale finančně to zas taková sláva není.

Je to jen otázkou vůle domluvit se, že druhá rodina bude například vyzvedávat a vodit všechny děti do škol a na oplátku jsou všechny děti i jejich rodiče kdykoliv zváni do bazénu první rodiny. Stejně tak mohou být děti z první rodiny kdykoliv zvány vyrábět si něco v dílně a děti z druhé rodiny brány na výlety do ZOO či kamkoliv jinam, ve velkém autě rodiny první.

Model 4: Sloučíme své síly naplno

Další z modelů je již pro odvážnější, ale také se opírá o reálný příklad, který již v České republice na několika místech funguje. Několik rodin, znechucených životem v malých panelákových bytech na hlučné ulici, dá dohromady všechny své úspory a společně koupí velkou usedlost na vesnici. Rozhodnou se tam společně bydlet a hospodařit, což logicky přinese i blízké soužití všech jejich dětí.

Ačkoliv model Rozšířené rodiny nijak neřeší ekonomickou stránku takového projektu, logicky na něj navazuje, když přijde na starost o děti. Ty budou vyrůstat spolu, budou trávit spoustu času se všemi dospělými, budou díky tomu mít větší možnosti svého rozvoje, a tudíž je jen logické dohodnout se na úrovni rodin, že budeme považovat všechny děti za své a

zajistíme jim společně všechny jejich potřeby, ať už se v budoucnu stane cokoliv.

Model 5: Učíme své děti

Skupina rodičů, mezi nimiž se vyskytnou lidé s pedagogickými zkušenostmi, je do té míry znechucena školským systémem, že se rozhodne pro domácí vzdělávání. Aby na to každá rodina nebyla sama, dělají to dohromady. Každý z rodičů učí všechny děti ta témata, která jsou mu nejbližší, a děti se díky tomu střídají mezi různými domácnostmi. Po nějaké době se cítí jako doma u každé z rodin a s každým z rodičů mají důvěryhodný a blízký vztah. Je z nich Rozšířená rodina.

Model 6: Nemůžeme mít děti, nemáme vnoučata

Mít vlastní děti není podmínkou účasti v Rozšířené rodině za předpokladu, že děti máte rádi. Rozšířenou rodinu může klidně založit i pár starších lidí, kteří už mají své děti dávno pryč, ale vnoučata nejsou, anebo jsou příliš daleko. Nic jim nebrání pomáhat nějaké mladé rodině ze sousedství, anebo umožnit dětem svých známých využívat jejich zahradu, dílnu... cokoliv.

Takové propojení přinese radost i úlevu všem zúčastněným, a pochopitelně nejvíce pomůže těm dětem. U tohoto modelu je ovšem velmi důležité dávat pozor na rovnováhu, mají totiž tendenci být dost jednostranné, což často vyústí v jejich krach. Jakmile ta strana, která obvykle jen nezištně dává, jednou potřebuje sama pomoc a té se jí nedostane, je zbytečně zle.

Model 7: Postavíme dětem hnízdo

Většina Rozšířených rodin bude za primární prostor pro děti považovat své domácnosti, není to však nutnou podmínkou. Rodiny se mohou dohodnout a vytvořit či postavit svým dětem společně nějaký další prostor, který pak mohou všechny děti považovat za svůj.

Může to být srub, klubovna, dílna... ale také hřiště, malá tělocvična a podobně. Důležité je to dobře promyslet a do samotného vytváření této prostory co nejvíce zapojit děti. Nechte je říct, co by je bavilo, a nechte je udělat na tom co nejvíc práce.

Ved'te je a pomáhajte jim, ale nedělejte to celé za ně. A už vůbec na to nenajímejte firmy. Pokud je to potřeba, přizvěte k té činnosti jiné lidi ochotné dětem ukázat něco ze svého řemesla. Tím je nepřipravíte o

možnost naučit se spoustu věcí, být součástí procesu a také být hrdí na své dílo. I když nebude dokonalé.

Model 8: Žijeme sportem (nebo hudbou)

Dalším modelem, jak může postupně vzniknout Rozšířená rodina, je rozvoj společného skupinového koníčka. Můžete s dětmi založit libovolný sportovní oddíl nebo třeba kapelu. Můžete společně s dalšími rodiči zainvestovat do nutného vybavení, v pozdější fázi třeba včetně dodávky pro společné cestování. Takový model přirozeně sbližuje i rodiče, protože všichni budou fandit, někteří sponzorovat, jiní trénovat či jinak fyzicky pomáhat. A především všichni budou znát všechny děti, z čehož už je jen krok k rozšíření této vazby na něco více, pokud budete chtít.

Model 9: Podpora i na dálku

Takto žádná Rozšířená rodina nevznikne, ale může se stát, že poté, co se někteří členové Rozšířené rodiny odstěhují, zůstane tato i nadále v těsném duševním a komunikačním kontaktu. Přestože již jako skupina nemůže plnit vzájemně výpomocnou funkci Rozšířené rodiny, vůbec to nevádí.

I v tomto režimu může rodina fungovat jako poradní orgán, psychická podpora a zabezpečení v případě katastrofy v životě některého z členů. Je ovšem doporučeno si při takové změně znovu navzájem ujasnit, co jedni od druhých očekáváme a s čím už naopak nepočítáme.

Další možné přínosy života v rozšířené rodině.

Jakmile jednou žijete ve fungující Rozšířené rodině, všimnete si, že už tolik nerozlišujete věci na moje a na cizí. Zvyknete si, že cokoliv potřebujete, si můžete kdykoliv půjčit. S radostí uvidíte, jak věci do kterých jste sami investovali, pomáhají jiným. A následně si uvědomíte, že už nemáte potřebu věci tolik hromadit. Nepotřebujete mít doma všechno možné nářadí, ani šicí stroj či velký kuchyňský robot, které by většinu času jen překážely.

Když vznikne jejich potřeba, stačí „zaklepat na blízké dveře“. V tomtéž duchu se změni i vnímání vzájemné spolupráce a podpory. Budete mít radost z toho, jak se zlepšují životní podmínky každého z vás a všech vašich dětí. Protože tomu všichni, každý svým vlastním způsobem kontinuálně pomáháte.

Další dlouhodobou výhodou je snazší rozhodování o zásadních věcech.

Zatímco rodina o dvou lidech se snadno dostane do patové situace, uskupení o více členech má zcela v duchu hesla "víc hlav víc ví" řádově větší pravděpodobnost rozhodnout se správně, najít lepší řešení nebo prostě jen o složité situaci hlasovat. A kolikrát zjistíte, že ani není třeba hned něco měnit, úplně stačí mít se komu svěřit.

KAPITOLA 7: Jak začít?

Jak má taková Rozšířená rodina v praxi vypadat?

To je jen na vás! Jakákoliv forma či hloubka spolupráce mezi členy Rozšířené rodiny je věcí jejich vlastní dohody, jejich potřeb a také možností. Navíc je důležité si uvědomit, že všechny tyto aspekty se budou vyvíjet v čase.

Je zcela běžné, že to začne jen občasným vzájemným pohlídáním dětí, pak střídavým vyzvedáváním ze školy či školky a postupným rozšiřováním spolupráce, důvěry a pomoci v dalších oblastech života. Bude-li to trvat několik let, je to v pořádku. Přátelství také nevznikají za noc a Rozšířená rodina je mnohem více, než jen přátelství.

Můžete si vzít inspiraci z uvedených příkladů vznikajících Rozšířených rodin, ale není naším cílem předepisovat žádnou konkrétní formu, rozsah ani způsob formování a provozu vaší vlastní skupiny.

Naopak nás zajímá, jak se to u vás vyvine, abychom si z toho mohli vzít inspiraci a poučení pro další rodiny. Cílem této kapitoly je pomoci vám nastartovat diskusi. Položit si klíčové otázky, začít se rozhlížet ve svém okolí

po lidech, se kterými si budete rozumět atd. Neváhejte nám dát vědět, k čemu jste došli. A také se nebojte obrátit o radu, kdykoliv budete potřebovat. (Kontakty jsou na konci knížky)

Sepište si, co se vám osobně na konceptu Rozšířené rodiny líbí.

- Zamyslete se nad tím, s čím byste sami potřebovali pomoci.
- Co byste rádi sdíleli s ostatními?
- Co jim můžete nabídnout?
- Jaké lidi máte kolem sebe rádi?
- Jaké vyznáváte hodnoty?
- Jakým lidem byste své děti svěřili, a jakým naopak ne?

Ujasněte si nejdříve, jakou Rozšířenou rodinu byste vlastně chtěli, jaké by měla sdílet základní hodnoty.

Teprve pak přemýšlejte s kým a jak si ji vytvořit.

Začněte probouzet zájem.

Nechodte hned za svými přáteli s otázkou "Přidáš se do naší rodiny?" Tím byste je mohli akorát vyděsit. Je to citlivé téma a každý člověk té myšlenky musí přivyknout postupně a svým tempem.

Místo toho se začněte blízkých lidí kolem sebe ptát, jak oni řeší problémy, se kterými se potýkáte vy sami. Zejména ty, se kterými umí spolupráce v duchu Rozšířené rodiny nejlépe pomoci.

Zeptejte se, zda je trápí, že v případě ztráty zaměstnání nebo dokonce partnera budou jejich děti v ohrožení. Zda také nemají na děti tolik času, kolik by chtěli. Zda se jejich děti také občas nudí a jestli jim nechybí nějaký rozvíjející zájem. Také se zamyslete a zeptejte, zda spolu sdílíte ty hodnoty, na kterých chcete svou Rozšířenou rodinu stavět.

Pokud je téma zaujalo, navrhněte nějakou první drobnou spolupráci. Třeba vezměte děti na společný výlet.

Řekněte jim, že jste narazili na stránku, která vás přiměla se nad spoluprací rodin zamýšlet. A pak jim pošlete odkaz na rozsirenarodina.cz nebo jim rovnou dejte přečíst tuto knížku.

Bud'te si vědomi, že každá blízká vazba vzniká postupně a může to trvat i léta, než vytvoříte rodinu, která se společně dokáže postavit všemu. Ale to nevádí, pořád je to mnohem lepší, než kdyby se neudělalo nic.

Kolik nás musí pro založení Rozšířené rodiny být?

Nejsou žádné požadavky. Jakmile spolu začnou spolupracovat dva páry, nebo dokonce i jeden pár a třeba matka samoživitelka, tak už je to Rozšířená rodina. Tedy pokud tomu tak chcete říkat. A pokud si chcete navzájem poskytovat takovou podporu, jakou by právě Rozšířená rodina poskytovat měla. Je to jen na vás.

Počet členů se bude vždy vyvíjet v čase. Můžete začít rovnou spojením několika klasických rodin, které se už spolu přátelí, ale pravděpodobněji je budete do své skupiny připojovat postupně.

Není vůbec podmínkou, aby se do Rozšířené rodiny zapojovaly jen páry, můžete klidně přibrat i jednotlivce. Příkladem může být rodina, která před objevením konceptu Rozšířené rodiny měla na hlídání svých dětí au-pair. Tato se může stát součástí celé Rozšířené rodiny, pomáhat i s dalšími dětmi

a až sama založí svou rodinu, přirozeně zůstat součástí celku i se svým partnerem a vlastními dětmi.

Jiným příkladem je zahrnutí prarodičů jedné ze zakládajících rodin do celé Rozšířené rodiny. Pokud dotyční prarodiče přijmou i další děti, a třeba žijí s touto rodinou v jednom domě, bude to báječné pro všechny.

Má Rozšířená rodina nějaká pevná pravidla?

Měla by mít, ovšem konkrétní podoba těchto pravidel musí vzejít ze společné diskuse a souhlasu všech jejích členů. Z principu vám tedy nikdo nemůže předepisovat, jaká by ta pravidla měla být. Rád bych ovšem apeloval, aby taková diskuse proběhla a její výsledek byl pokud možno i zapsán. Byla by škoda, kdyby vznikající Rozšířená rodina zkrachovala na rozdílných očekáváních, zejména pokud si je navzájem ani nesdělíte.

Z praktického hlediska doporučuji zavést si mechanismus jakési rodinné rady, která se bude scházet podle potřeby nebo i pravidelně. Na ní se vždy prodiskutují všechny otázky a záležitosti, které mají na celé uskupení vliv. Vřele doporučuji dělat z každé takové rady krátký písemný záznam, stačí jen formou bodů pro připomenutí, co se vlastně probíralo a k čemu se došlo.

Z čeho vycházet při hledání a tvorbě společných pravidel?

Především ze základních principů Rozšířených rodin, popsanych v kapitole "Co je Rozšířená rodina". Následně z vašich vlastních hodnot, respektive průsečíku těchto hodnot mezi všemi členy skupiny. Příkladem může být pravidlo, že nikdy nebudeme kouřit v prostorách, kde jsou děti.

Společná pravidla by měla v neposlední řadě vycházet i z prvků a forem spolupráce, kterou chceme v rámci Rozšířené rodiny provozovat. Například, že budeme děti vyzvedávat ze školy na střídačku. Stanovte si harmonogram a také postup řešení situace, když někdo, kdo je na řadě, zrovna nemůže.

Principem, na který by se mělo při tvorbě těchto pravidel obzvláště pamatovat, je rovnováha.

Žádný z členů by neměl mít nikdy pocit, že dává více než ostatní. Nebo že jeho potřeby jsou méně důležité, než potřeby ostatních. Na druhou stranu je naprosto v pořádku vytvářet a udržovat tuto rovnováhu různými formami spolupráce. Jeden může věnovat více času, druhý zase více prostředků a oba budou velice spokojení. Stejně tak se intenzita dávání a poskytování mění

v čase, tedy mohou nastat období, kdy více dáváme, protože můžeme, a pak přijdou období opačná, kdy se nám z Rozšířené rodiny více vrací.

Je nějaký doporučený postup pro úspěšné založení Rozšířené rodiny?

Každá rodinná situace bude unikátní, proto nechceme předepisovat striktní šablonu. Na druhou stranu není těžké sestavit logické pořadí prvků a akcí, které se již v praxi osvědčily.

Prvním krokem vždy bude najít lidi, kteří o takovouto spolupráci budou mít vůbec zájem. Ty nejlépe najdete tak, že jim o myšlence Rozšířené rodiny řeknete a nasměrujete je na naše stránky a tuto knížku. Lidé, kteří si ji celou přečtou, zájem logicky mají. Ti, kterým se myšlenka sice líbí, ale nic víc si o ní nezjistí, zatím zralí nejspíše nejsou.

Druhým krokem musí být vaše vzájemná diskuse o tom, jak byste si svou rodinnou spolupráci představovali. S čím byste rádi začali, kam až si umíte představit v budoucnu zajít a naopak co je pro vás zcela nepřijatelné.

Hledejte vzájemné shody a mějte na vědomí, že důvěra a míra spolupráce se bude vyvíjet v čase. Nespěchejte na sebe, začněte třeba jen jedním společným víkendovým výletem a poznávejte se. Pro inspiraci doporučuji znovu pročíst různé modely spolupráce Rozšířených rodin z kapitoly 6.

Třetím doporučeným krokem je konzultace s někým z již existujících Rozšířených rodin, anebo školení pro zakladatele takových skupin, vedené buď mnou, nebo přímo otcem této myšlenky, Vratislavem Hláskem.

Taková školení pořádáme v Praze, pro větší skupinu je možné je udělat také kdekoliv jinde v ČR. Klidně nám napište. Možná je i individuální konzultace, jak pro ty, kteří chtějí svou Rozšířenou rodinu již založit, tak pro ty, kteří zatím se vstupem do ní váhají.

KAPITOLA 8: Možné potíže a jak je řešit

Rozdílná očekávání.

Největší potíží pro vznik a fungování Rozšířené rodiny je, pokud od toho každý očekáváme něco jiného a navzájem si to nevyjasníme. Pokud se rozhodnete zahájit svou spolupráci "rázně a najednou", je kriticky důležité pořádně prodiskutovat, co od tohoto spojení kdo čeká. Co by se mu líbilo a co naopak nechce či nedovolí.

Respektujte, že svoboda každého jedince je základní hodnotou Rozšířené rodiny a fungovat bude jen taková spolupráce, která bude průsečíkem přání všech zúčastněných. Doporučujeme sepsat si základní principy a pravidla. Udělejte si z toho trochu rituál nebo malou slavnost. Dodejte tomu punc oficiality, tím jen zdůrazníte, že to myslíte vážně.

Do procesu spojení rodin samozřejmě zahrňte i své děti.

Ptejte se jich, co očekávají. Co se jim líbí a z čeho naopak mají obavy. A mějte na paměti, že jde o postupný proces, že vaše požadavky i vztahy se budou vyvíjet. Zahrňte proto do své spolupráce nějaký prvek autoregulace, ideálně pravidelné setkání všech členů k prodiskutování případných změn.

A především společné řešení potíží, na které cestou narazíte. Vytvořit si můžete i procesy pro rozptýlení případných individuálních strachů a pro změnu navyklých vzorců chování, které by byly ve velké rodině na škodu.

Nerovnováha pomoci.

Hlavním rizikem rozpadu již fungující Rozšířené rodiny je situace, kdy se někdo z členů rodiny bude cítit využíván. V žádném případě není nutné, abyste se ve všem střídali stále stejnou měrou. Není třeba, aby se rozúčtovaly stejným dílem všechny výdaje a tak podobně. Jak už jsem napsal výše, je naprosto v pořádku, když jedna část rodiny investuje více času a druhá zase více peněz. Je ovšem nezbytně nesmírně důležité, aby obě strany měly stále pocit, že jim ta spolupráce více dává, než bere. Nehleďte na spravedlnost za každou cenu, ale hleďte na vzájemný užitek plynoucí z dané spolupráce.

Mluvte o tom, ptejte se navzájem, jak si můžete pomoci.

Zajímejte se o ostatní členy Rozšířené rodiny, hledejte, co by koho potěšilo. Je přirozené, že lidé skromné povahy budou mít tendenci více dávat než přijímat a je pak úkolem těch druhých častěji jim něco nabídnout.

Nespoléhejte se na to, že si oni sami řeknou. Protože se může stát, že oni si řeknou až velmi pozdě, až když už budou mít vážný problém a budou kriticky potřebovat nějakou okamžitou pomoc. Pokud ji zrovna v té chvíli nebudete schopni dát, získají pocit velké nespravedlnosti a zahořknou. A často vám o tom ani neřeknou, protože jsou prostě takoví.

Je úkolem vás všech rovnováhu si hlídat.

A ideálně si i tento prvek spolupráce formalizovat. Doporučuji zahrnout jej jako bod na každou rodinnou radu a pokaždé něčím obdarovat ty, kteří zbytku rodiny nejvíce přispěli. Ona někdy i pouhá pochvala a ocenění dokáže zázraky. Neberte nic jako samozřejmost.

Nepřijetí zodpovědnosti.

Rozdílem mezi Rozšířenou rodinou a pouhou partou přátel je vědomí, že jsme v tom všichni spolu. Když kupříkladu někdo z vašich přátel přijde o práci, tak vám to třeba bude líto, ale druhý den na to zapomenete, protože je to jeho problém a vy máte dost těch svých. V Rozšířené rodině je to jinak.

Pokud se něco stalo členovi vaší rodiny, je to i váš problém. Ovlivní to vaši spolupráci, ovlivní to vaše děti a ovlivní to i váš klid a budoucnost. Tudíž na to nezapomenete, ale budete se snažit aktivně pomoci. A stejně tak dostanete aktivní pomoc, pokud se něco zlého přihodí vám.

Pro vznik či připojení se do Rozšířené rodiny je zásadní být připraven převzít svůj díl zodpovědnosti za osud skupiny a především jejich dětí.

Pokud si neumíte představit, že byste v případě úmrtí rodičů některého z dětí, převzali jejich výchovu a až do dospělosti je podporovali, tak zatím nejste na plné členství v takové rodině připraveni.

Správným přístupem je nahlížet na to jako na životní pojistku.

Bude vás to možná něco stát, ale vašim dětem to zajistí mnohem více bezpečí, než jen případné peníze z pojišťovny, pokud by vám něco stalo.

Přehnaná reakce na problém.

Dětem se dějí úrazy, a jakmile se budete starat o své děti navzájem, je jen otázkou času, kdy se vašemu dítěti něco přihodí pod dozorem jiného rodiče, anebo naopak dojde k úrazu "cizího" dítěte pod dozorem vašim. Je nezbytně

důležité si nic nevyčítat a dát si navzájem tolik podpory a pochopení, kolik jste jen schopni. Uvědomte si, že úplně stejný úraz se mohl stát, pokud byste na místě byli vy sami, nebo se to stalo při akci ve škole či v zájmovém kroužku.

Nemusí se to týkat jen úrazů, ale třeba toho, že děti při hře něco rozbijí.

Je vhodné se na tyto situace "připravit" a dopředu si stanovit, jak je principiálně budete řešit. Jedině tak potom nedojde ke sporu z důvodu rozdílných očekávání. Následně, ať už zvolíte řešení jakékoliv, pamatujte, aby bylo příště řešeno podle stejného principu.

Nedostatečná komunikace.

Jedno z častých rizik je, když rodiny spolupracují jen na úrovni péče o děti (vyzvedávání ze školy, společné domácí úkoly, výlety s dětmi apod.), ale rodiče jako takoví se téměř nepotkávají. To riziko tkví v tom, že pak neznáme navzájem své názory na výchovu dětí a můžeme zcela nevědomky být v dobré víře udělat něco, co bude druhým rodičům vadit.

Typické případy takového zbytečného nedorozumění jsou:

Když se v jedné rodině otevřeně mluví o sexu a druhá je na to citlivá.

Když vy dáte svým zvědavým dětem srknout vína (kávy, piva...) a druzí rodiče jsou kategoricky proti.

Nebo třeba když přecházíte s dětmi i na červenou, pokud není žádné auto v dohledu, zatímco druzí rodiče své děti naopak přísně učí, že na červenou se nesmí přecházet nikdy.

Toto vše je dobré si průběžně vyjasňovat.

Není vždy nutné dojít ke zcela stejnému názoru. Vzájemné pochopení a informovanost však vyřeší 99% problémů.

Chybějící pravidla.

Výchova dětí a spolupráce několika lidí na ni spolehlivě přinese situace, kdy budete mít na něco rozdílný názor. Není žádoucí si vzájemnou spolupráci až příliš formalizovat, ale projednat a sepsat si zásadní principy vám všem ušetří spoustu času, energie a zbytečných hádek.

Pravidla by se měla týkat nejen dětí, ale i rodičů samotných.

Například pokud si navzájem vyzvedáváte děti ze školky, měla by pravidla zahrnovat, jak si rozdělíte, kdo to kdy dělá, a jak si dáte vědět, kdyby se něco změnilo (někdo onemocněl apod.)

Příliš přísná pravidla.

Zcela opačný problém může nastat, pokud si stanovíte tolik pravidel, že vás to bude v životě omezovat. Opět příklad: pokud se spontánně rozhodnu vzít své děti odpoledne do ZOO, protože se udělalo hezky, měl bych mít možnost rychle to nabídnout i ostatním dětem a nebýt kritizován za to, že někdo už měl jiné plány. Pokud si totiž stanovíte příliš přísná pravidla ohledně plánování čehokoliv dopředu, tak se toho půlka vůbec nestane, anebo se začnou jednotlivé rodiny se svými vlastními plány vyčleňovat, což je škoda.

Neochota měnit model v čase.

Ať už se dá dohromady sebelepší skupina a nastavíte si sebelepší pravidla či principy, časem je bude třeba upravovat. Děti rostou a mění se jejich potřeby, vy stárnete a mění se vaše možnosti i zájmy. Mění se školy, někdo se bude stěhovat... Život je vlastně jedna kontinuální řada změn, na které musíte umět reagovat.

Proto znovu doporučuji mít zavedena pravidelná setkání všech členů a změny probírat.

Netrvejte na tom, že co jednou fungovalo, musí zůstat bez změn napořád. Pamatujte na dobrovolnou účast všech členů Rozšířené rodiny a rozvíjejte ji vědomě, bude vám sloužit lépe.

KAPITOLA 9: Další informace a pomoc

Kdo to vymyslel?

Autorem konceptu je **Vratislav Hlášek** (hlasek.net), spoluzakladatel obecně prospěšné společnosti Dobrá rodina (dobrarodina.cz), tvůrce programu Rané pěstounské péče v ČR (rpp.cz), který se celý svůj profesní život věnuje výchově a rozvoji dětí. V posledních letech se zaměřuje hlavně na posílení rodičovských kompetencí a nápravy jejich selhání.

Autorem této knížky a webu RozsirenaRodina.cz je lektor **Petr Jasinski** (kurzykomunikace.cz a prezentacniklub.cz). Petr je sám členem jedné takové Rozšířené rodiny již mnoho let, byť tomu tak dříve nikdo neříkal.

Tým pomáhající uvést tuto myšlenku do života zahrnuje řadu dalších jmen, z nichž nejdůležitější je **Martina Komendová** (sesebou.cz). Ta je kontaktní osobou naší skupiny.

Vzniku knížky pomohla také úžasná ilustrátorka Kristýna Sataryová (tynailustruje.cz)

Všichni jsme zachyceni na obrázku vlevo.

Kdo za tím stojí?

Rozšířená rodina je součástí organizace SPOkoJENÍ o.p.s (spokojeni.cz)

Obecně prospěšné společnosti, která se zaměřuje na pomoc dětem, dospělým i rodinám zejména v kontextu zlepšení vzájemné komunikace. Organizace pořádá přednášky, kurzy i příměstské tábory se širokou náplní témat od vzájemné spolupráce až po léčení vad řeči.

Rozšířená Rodina je podporována Nadací táta a máma (nadacetm.cz)

Nadace táta a máma rozvíjí a financuje projekty na podporu dětí a rodin již přes 18 let. Její pomoc se týká dětí na území celé České republiky. Její nadační příspěvky ve výši 170 mil. korun pomohly dětem v dětských domovech, dětem v kojeneckých ústavech a v posledních letech především dětem v náhradních rodinách. S partnery, dárci a dobrovolníky se nadace snaží o to, aby děti mohly vyrůstat s mámou a tátou.

V roce 2012 byla nadace nominována mezi firmy CZECH TOP 100 v kategorii Veřejné, sociální a osobní služby.

Co je vlastně naším cílem?

Informovat, inspirovat a nechat to na vás. Nemáme ambici vám vaše skupiny organizovat, ani vám říkat, jak to máte dělat sami. Chceme jen ukázat, že něco takového existuje, že to jde a dokáže zlepšit život vás i vašich dětí. Pokud sami budete chtít.

Budeme rádi ukazovat Rozšířené rodiny, ve kterých to funguje. Budeme rádi umožňovat vzájemnou výměnu zkušeností. Může probíhat prostřednictvím internetových stránek, diskusí na našem Facebooku i na společných setkáních, která pořádáme.

A v neposlední řadě můžeme přispěchat na pomoc, když budete potřebovat individuálně poradit či vyslechnout.

Co když mám další otázky?

Otázky a odpovědi zveřejňujeme na našich stránkách rozsirenarodina.cz a poslat nám je můžete buď emailem na adresu info@rozsirenarodina.cz, anebo je položit na naší facebookové stránce.

Jak mohu získat individuální pomoc?

Napište nám prosím na email a specifikujte, jakou pomoc byste potřebovali. Případně se obraťte přímo na Martinu Komendovou (tel. 733 122 122).

Naším primárním cílem a "oborem" je spojování fungujících rodin do pevnějších a větších celků a v této oblasti vám můžeme nejlépe poradit. Dále prosím vezměte na vědomí, že individuálně věnovaný čas má svou hodnotu.

Jak mohu tomuto projektu pomoci?

Pokud stejně jako my věříte, že je nutné a přínosné šířit tuto myšlenku mezi lidi, tak ji šířte. Odkazujte prosím na naše internetové stránky, přidejte se na náš Facebook, mluvte o tom s přáteli.

Pakliže nám můžete pomoci i nad tento rámec, budeme velmi vděční za pomoc s webovými stránkami, grafikou, tiskem materiálů či propagačních předmětů, pozváním na konference a akce, kde by stálo za to tuto myšlenku prezentovat a tak podobně.

Intenzita naší osvětové i propojovací činnosti je samozřejmě závislá i na množství prostředků, které na ni můžeme vynaložit. Hledáme sponzory i drobné podporovatele.

Chcete-li nám přispět pár korunami, můžete tak učinit formou bankovního převodu na účet naší mateřské organizace Spokojení o.p.s., číslo účtu je 4200423620 / 6800. Děkujeme.

Zdroje dat, ze kterých jsem čerpal:

Vývoj obyvatelstva ČR pro rok 2013 - Český Statistický Úřad

http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/publ/130069-14-r_2014

Demografické údaje za rok 2014 - Český Statistický Úřad

<https://www.czso.cz/csu/czso/cri/pohyb-obyvatelstva-4-ctvrtleti-2014-jviceamvff>

Prognóza vývoje počtu obyvatel ČR do roku 2100 - ČSÚ

https://www.czso.cz/staticke/animgraf/projekce_1950_2101/index.htm

Vývoj světové populace (anglicky)

http://en.wikipedia.org/wiki/Projections_of_population_growth

Průměrná porodnost dle území celosvětově

<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Countriesbyfertilityrate.svg>

Přijďte se k nám podívat.

Pravidelně se scházíme na neformální kus řeči a každý kdo má chuť se s námi seznámit, je vítán. Povídáme si nejen o rodinách, ale o čemkoliv co nás zrovna zajímá. Občas spolu také někam vyrážíme.

Často se setkáváme v Praze 1, na ulici Národní 35. Vstup do budovy je z průchodu do ulice Martinská u prodejny T-mobile.

V teplých měsících, a když to počasí dovolí, pořádáme setkání na krásné zahradce v Tróji, na adrese Na Farkách 124.

Kdy a kde se konají konkrétní setkání, najdete na naší webové i facebookové stránce. A když nám o svém záměru přijít a seznámit se napíšete na email info@rozsirenarodina.cz, budeme vás o našich aktivitách pravidelně informovat.

Těšíme se na vás.

Věnování.

Já vím, že věnování se obvykle píše na začátku knihy. Z vlastní čtenářské zkušenosti také vím, že čtenáře soukromé věnování autora na začátku knihy vůbec nezajímá. A proto je záměrně píši na konci. Pokud jste totiž dočetli až sem, budete už rozumět, proč knihu věnuji zrovna těmto lidem a co to pro mě znamená.

Tuto knihu věnuji především Evě a Pavlovi, kteří mě přijali do své rodiny v době, kdy jsem to potřeboval. Oba jsou mi trpělivými rádci a podporou už mnoho let, i přesto že jejich vlastní rodina zažila nemalé turbulence.

Dále tuto knihu věnuji Markétě, Jirkovi a jejich malé Verunce, a také Petrovi a Katce, kteří jsou všichni součástí mé nejbližší Rozšířené rodiny. Jsem rád, že vás mám.

A v neposlední řadě knihu věnuji svým rodičům a prarodičům, kteří mi umožnili zažít dětství, o kterém stojí za to psát. Moc děkuji.

Rozšířená rodina dle vlastní volby

Petr Jasinski

První vydání, Praha 2015, ISBN:

Vlastním nákladem vydala o.p.s. SPOkoJENÍ
Klimentská 1246/1, 11000 Praha 1 - Nové Město
IČ: 018 64 637, č. účtu: 4200423620/6800
info@spokojeni.cz

Tisk: INPRESS a.s.
Žerotínova 5, 370 04 České Budějovice
info@inpress.cz

Knihu je možno zakoupit v papírové i elektronické podobě na našich internetových stránkách RozsirenaRodina.cz

